

Kompetansebarometer for NHO- bedriftene

Hovedresultater fra en undersøkelse om kompetansebehov
blant NHOs medlemsbedrifter i 2014

Espen Solberg, Kristoffer Rørstad, Pål Børing,
Tone Cecilie Carlsten

Arbeidsnotat 7/2014

Kompetansebarometer for NHO- bedriftene

Hovedresultater fra en undersøkelse om kompetansebehov
blant NHOs medlemsbedrifter i 2014

Espen Solberg, Kristoffer Rørstad, Pål Børing,
Tone Cecilie Carlsten

Arbeidsnotat 7/2014

Arbeidsnotat 7/2014

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Adresse Postboks 5250 Majorstuen, 0330 Oslo

www.nifu.no

Forord

Dette arbeidsnotatet presenterer hovedresultater fra Kompetansebarometeret for NHO-bedriftene 2014. Kompetansebarometeret er en kartlegging av kompetansebehov blant NHOs medlemsbedrifter. Undersøkelsen er gjennomført av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) på oppdrag fra NHO.

Kompetansebarometeret skal gjennomføres hvert år. Dette er første gang undersøkelsen gjennomføres. Responsen fra bedriftene har vært svært god. Svar fra om lag 5 300 bedrifter er brukt i analysen. Dette gir et godt grunnlag for å belyse hva slags kompetanse bedriftene selv legger vekt på. Spørsmålene omfatter bedriftenes generelle kompetansebehov, behov etter yrker, utdanningstype og utdanningsnivå samt spørsmål om hvilke ferdigheter, evner og holdninger bedriftene legger vekt på ved nyansettelser. Årets undersøkelse inneholder også et eget spørsmål om bedriftenes behov for mastergradsutdannet personale.

Denne publikasjonen utgis som et arbeidsnotat hvor vi primært fokuserer på våre hovedfunn. Materialet gir et godt utgangspunkt for nærmere analyser og tematiske delrapporter.

Først og fremst vil vi takke alle bedriftene som har tatt seg tid til å svare på undersøkelsen. Dernest vil vi takke NHO for å ha tatt initiativ til undersøkelsen og for et godt samarbeid underveis i arbeidet. Endelig vil vi takke kolleger på NIFU for å ha gitt innspill til utforming av spørreskjema og tolkning av svarene.

Prosjektteamet har bestått av Kristoffer Rørstad, Pål Børing, Tone Cecilie Carlsten og Espen Solberg, med sistnevnte som prosjektleder.

Oslo, 10. april 2014

Sveinung Skule
Direktør

Innhold

Sammendrag	7
1 Framtidig kompetansebehov	9
1.1 Den politiske konteksten	9
1.2 Hva kan forskning si om utviklingen i kompetansebehov?	10
1.3 Liknende undersøkelser i Norge – en kort oversikt	11
2 Hovedresultater	13
2.1 Udekket kompetansebehov	13
2.2 Konsekvenser av udekket kompetansebehov	14
2.3 Strategier for å dekke kompetansebehov	15
2.4 Rekruttering av kvalifisert arbeidskraft	16
2.5 Yrkesgrupper som utgjør sentral kompetanse	17
2.6 Behov for fagkompetanse.....	18
2.7 Behov for rekruttering av personale etter utdanningsnivå	19
2.8 Kompetanser ved eventuelle nyansettelser	20
2.9 Behov for kompetanse i fremmedspråk	21
2.10 Evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser.....	22
2.11 Samarbeid mellom skole og næringsliv	23
2.12 Betydningen av mastergradskompetanse.....	24
3 Hovedspørsmål og videre arbeid	26
3.1 Overutdanning eller underutnyttelse?	26
3.2 Realfagsproblem eller ingeniørmangel?	27
4 Data, metode og avgrensning	28
4.1 Utforming av spørreskjema og datainnsamling	28
4.2 NHO-fellesskapets representativitet	29
4.3 Utvalgets representativitet innenfor NHO.....	30
Referanser	34
Vedlegg 1: Spørreskjema	35
Vedlegg 2: Representativiteten av nettutvalget	40
Vedlegg 3: Tabeller for hovedspørsmål for totalutvalget	44
Vedlegg 4: Regionsvise tabeller	60

Sammendrag

Dette arbeidsnotatet oppsummerer de første resultatene fra en spørreundersøkelse om kompetansebehov blant NHOs medlemsbedrifter. Undersøkelsen bygger på svar fra om lag 5 300 bedrifter av ulik størrelse og fra ulike næringer og bransjer. Det gir et godt grunnlag for å kartlegge kompetansebehov slik bedriftene selv oppfatter dem. Samtidig er det viktig å være klar over at resultatene er representative for NHO-bedriftene, men ikke for hele norsk næringsliv. Målt i antall årsverk representerer NHOs medlemsbedrifter ca. en femdel av det totale antallet årsverk i Norge.

Alle resultater som er presentert i figurer og tabeller i dette notatet er basert på uvektede resultater. Dette medfører at alle besvarelser teller like mye uavhengig av bedriftens størrelse (målt i antall årsverk og omsetning), næringstilhørighet og regional beliggenhet.

Omfang av kompetansebehov

Totalt oppgir nærmere 60 prosent av NHOs medlemsbedrifter at de i stor eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag. Om lag 7 prosent av bedriftene sier at behovet er stort, mens drøyt halvparten av bedriftene sier at de i noen grad har et udekket kompetansebehov.

Fire av ti bedrifter oppgir at kompetansemangel har ført til at de har latt være å utvide virksomheten eller at de har tapt kunder eller markedsandeler. Om lag 20 prosent oppgir at de har måttet redusere virksomheten.

Blant de bedriftene som oppga at de hadde et udekket kompetansebehov, er det flest som oppgir at de vil dekke dette behovet ved å heve kompetansen til dagens ansatte. Om lag 85 prosent av bedriftene sier at intern kompetanseheving er aktuelt, og 30 prosent oppgir at dette i stor grad er aktuelt.

Drøyt halvparten av alle NHO-bedriftene oppgir at de har problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, og totalt 15 prosent av bedriftene opplever store rekrutteringsproblemer. Rekrutteringsproblemene er relativt jevnt fordelt mellom landsforeningene i NHO.

NHO-bedriftenes kompetansebehov etter yrker og utdanning

Totalt blant NHO-bedriftene er det tekniske, håndverksmessige og salgs-/administrative yrker som oppgis som mest sentrale. Men på dette området er det store forskjeller mellom

landsforeningene. Det er flest bedrifter som oppgir å ha et stort behov for ansatte med fagutdanning innen naturvitenskapelige fag, tekniske fag og håndverksfag. Svarene etter yrkesgrupper tyder imidlertid på at behovet for realfaglig kompetanse først og fremst handler om et behov for ingeniører, håndverkere og andre teknikere.

Mer enn hver tredje bedrift oppgir at de har et stort behov for kompetanse på videregående nivå eller på nivå med fagbrev. Dernest følger fagskoleutdanning. Det er også litt flere som har et stort behov for ansatte med kun grunnskoleutdanning sammenliknet med høyere utdanning. Det er svært få bedrifter som oppgir å ha et stort behov for kompetanse på doktorgradsnivå. Også her er det store forskjeller mellom landsforeningene.

Halvparten av de om lag 1 450 bedriftene som hadde ansatt en person med mastergrad i løpet av de tre siste årene, antar at en person med bachelorgrad kunne ha utført oppgavene like godt som den de siste ansatte med mastergrad. Samtidig er det svært få bedrifter (3 prosent) som sier at noen med lavere utdanning enn master hadde utført oppgaven bedre.

Tverrgående kompetanser, evner og holdninger

Hele 63 prosent av bedriftene tillegger muntlig norsk stor betydning ved eventuelle nyansettelser, mens 42 prosent sier det samme om skriftlig norsk. IKT-kompetanse, tallforståelse og teknologiforståelse tillegges noe mindre vekt, men framstår også som viktige.

Om lag halvparten av NHO-bedriftene oppgir at fremmedspråk har stor eller en viss betydning ved ansettelse. Engelsk er det klart viktigste fremmedspråket. Deretter kommer tysk, som har betydning for 13 prosent av bedriftene. Polsk framstår som det tredje viktigste fremmedspråket, foran bl.a. fransk og spansk.

Blant de evner og holdninger det ble spurt om i denne undersøkelsen, har samarbeidsevne og gjennomføringsevne størst betydning når bedriftene skal ansette nye personer. Etisk bevissthet og kreativitet de to egenskapene som vektlegges minst ved ansettelse i bedriftene som har besvart denne undersøkelsen.

Sentrale problemstillinger

Denne undersøkelsen viser klart at et flertall av NHOs medlemsbedrifter har et begrenset behov for akademisk arbeidskraft. Samtidig reflekterer disse resultatene at et flertall av NHOs medlemsbedrifter opererer innenfor næringer hvor akademisk arbeidskraft generelt er mindre utbredt og mindre etterspurt. Hvorvidt det utdannes for mange personer med høyere grads utdanning i Norge, er derfor et spørsmål som ikke kan besvares med utgangspunkt i denne undersøkelsen alene.

Et annet gjennomgående trekk ved denne undersøkelsen er at bedriftene er klart mest opptatt av realfaglig- og håndverksmessig kompetanse. Også dette mønsteret må ses i sammenheng med profilen av bedrifter innenfor NHO-fellesskapet. Samtidig er det få bedrifter som oppgir naturvitere, kjemikere, biologer og fysikere som en sentral yrkesgruppe. Med andre ord kan det se ut som at realfagsproblemet, sett fra NHO-bedriftene, primært er et spørsmål om ingeniørmangel og behov for fagarbeidere, mens rene realister ikke oppfattes som like relevante. Hvorvidt bedriftene er i stand til å kombinere ulike typer kompetanse er derfor noe som må analyseres nærmere.

1 Framtidig kompetansebehov

Arbeidslivets behov for kompetanse er i stadig endring. Ny teknologi og nye arbeidsformer kan føre til at det som var sentral kompetanse på ett tidspunkt, kan vise seg å bli utdatert i løpet av få tiår. Nylige beregninger har vist at nærmere halvparten av dagens jobber i USA står i fare for å bli automatisert eller rasjonalisert bort som følge av teknologiske endringer (Frey & Osborne 2013).

Selv om det er store forbehold knyttet til slike framskrivninger er det nødvendig å forberede samfunnet på framtidige endringer i kompetansebehovene. Et viktig grunnlag i så måte er å kartlegge kompetansebehovene i dag og i nær fremtid.

Denne første utgaven av kompetansebarometeret for NHO-bedriftene gir et viktig bidrag i så måte. Dette notatet oppsummerer de første resultatene fra undersøkelsen. I kapittel 2 gir vi en kort omtale av hovedresultatene, mens vi i kapittel 3 gir noen betraktninger om tverrgående dimensjoner i undersøkelsen og hvilke spørsmål som bør analyseres nærmere. I kapittel 4 gjør vi rede for de metoder og avgrensninger som er brukt i gjennomføringen av undersøkelsen. Som vedlegg følger også en tabelldel og kopi av det spørreskjemaet som bedriftene har svart på.

Nedenfor gir vi en kort oversikt over andre analyser og beregninger av kompetansebehov, samt noen betraktninger om det politiske bakteppet på kompetansefeltet.

1.1 Den politiske konteksten

Kompetansespørsmål og livslang læring har ofte falt mellom flere stoler i det politiske systemet i Norge. For eksempel har det lenge vært et skarpt skille mellom arbeidspolitikk og utdanningspolitikk. Dette er ikke unikt for Norge. De siste årene har vi derimot sett økende samarbeid mellom utdanningssektor, arbeids- og næringsliv i norsk politikk, og en utdanningspolitikk som legger til rette for dette.

Med Kompetansereformen i 1999 var Norge tidlig ute med en bredt anlagt kompetansepolitikk. Reformen la imidlertid mest vekt på individenes muligheter og utdanningstilbydernes tilrettelegging, og hadde få tiltak rettet mot bedriftenes kompetanseutvikling (jf. Carlsten m.fl. 2006). Noe av den samme vinklingen var til stede i

Kunnskapsdepartementets kompetansemelding fra 2009 (St.meld. nr. 44 (2008-2009) «Utdanningslinja»).

Her var det særlig tiltak mot frafall i videregående utdanning og behovet for basiskompetanse som ble vektlagt, mens bedriftenes kompetansebehov var gjenstand for mer generell omtale.

Bedriftenes behov for kompetanse har vært mer vektlagt i politiske prosesser og meldinger de siste årene. Likevel er det grunn til å hevde at verken den generelle kompetansepolitikken eller nærings- og innovasjonspolitikken har klart å frambringe en helhetlig politikk for bedriftsrettet kompetanseutvikling.

Ett av forslagene i kompetansemeldingen fra 2009 var å etablere et nasjonalt system for framskrivninger av arbeidslivets kompetansebehov samt en årlig nasjonal kompetansekonferanse. Vox har utredet et forslag til et slikt opplegg, og dette forslaget følges nå opp av Kunnskapsdepartementet.

Parallelt med dette arbeidet har Norge bedt OECD om å foreta en helhetlig gjennomgang av kompetanseutfordringer og kompetansepolitikk i Norge. Prosjektet skal resultere i råd og innspill til hvordan Norge best kan utvikle og ta i bruk vår samlede kompetanse i årene framover. En såkalt statusrapport ble lagt fram i februar 2014 (OECD 2014), mens sluttrapporten skal være ferdig sommeren 2014.

Ett av de sentrale spørsmålene i arbeidet er om Norge utvikler nok og riktig kompetanse for framtidens arbeidsliv. Dette spørsmålet var også hovedtema for NHOs årskonferanse i januar 2014. Der ble sammenhengen mellom utdanning og arbeidsliv satt på dagsorden og drøftet i en større nærings- og samfunnspolitisk sammenheng.

Resultatene fra denne undersøkelsen belyser mange av de spørsmålene som er reist i prosessene referert til ovenfor. Den vil dermed bidra til å komplettere det samlede bildet som skal tegnes over norsk humankapital.

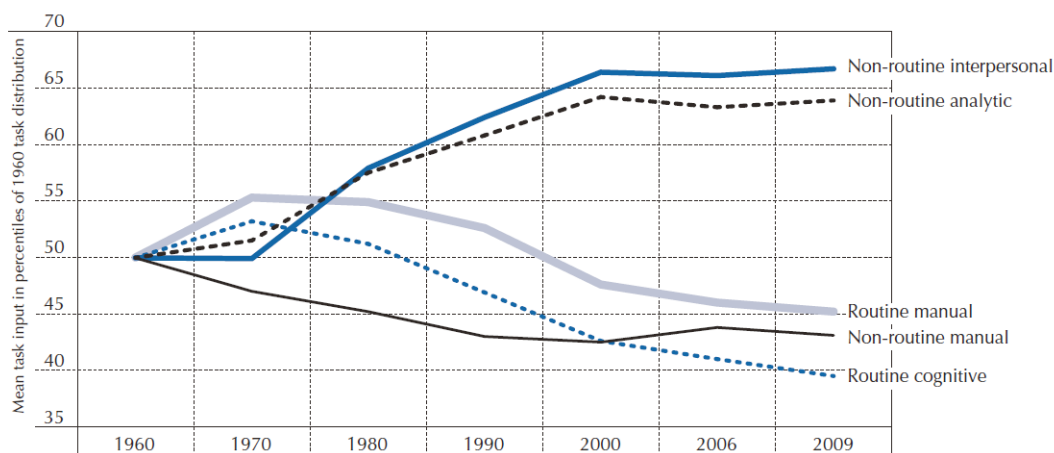
1.2 Hva kan forskning si om utviklingen i kompetansebehov?

Både i Norge og internasjonalt gjøres det jevnlig forsøk på å framskrive eller forutsi hva slags kompetanse samfunnet trenger i framtiden. Det er samtidig bred enighet om at dette er et komplekst spørsmål som det er svært vanskelig å si noe sikkert om.

En tilnærming det ofte vises til internasjonalt er Autor, Levy og Murnanes (2003) kartlegginger av endrede kompetansebehov i USA som følge av teknologiske endringer. Deres beregninger tyder på at kompetansebehovene i vestlige land vil være drevet av jobber som ikke kan automatiseres eller outsources til land med lavere lønnsnivå. Generelt peker dette i retning av flere jobber i «begge ender av kompetanseskalaen». Det betyr på den ene side mer av komplekse, avanserte arbeidsoppgaver som krever høy utdanning, og på den annen side et fortsatt behov for enkle, manuelle arbeidsoppgaver som er lokalt bundet og som ikke kan erstattes av teknologi.

Figur 1.1 Utviklingen i kompetansebehov i USA fra 1960 til 2009

Trends in routine and non-routine tasks in occupations, United States, 1960 to 2009

Kilder: OECD/Autor, Levy and Murnane 2003

Som nevnt innledningsvis er det også gjort framskrivninger som forsøker å forutsi hva slags kompetanse som blir viktig og hva som kan bli overflødig gitt visse teknologiske og samfunnsmessige utviklingstrekk. Frey og Osborne kobler nye teknologiske løsninger til konkrete yrkeskategorier og anslår på den bakgrunn sannsynligheten for at visse typer jobber blir overflødige. Basert på tall fra 2010 finner de at 47 prosent av alle jobber i USA risikerer å forsvinne i løpet av 10-20 år (Frey & Osborne 2013).

Det finske analyseinstituttet ETLA har nylig anvendt samme metode på finsk arbeidsliv. Basert på data fra 2012 finner de at 35 prosent av jobbene i Finland kan bli automatisert eller rasjonalisert bort i løpet av de neste tiårene (Pajarinen M. & Rouvinen P. 2014). I begge tilfeller er det igjen enkle, rutinepregete jobber i servicenæringen og administrasjon som vurderes som mest utsatt for rasjonalisering, mens jobber som krever høy utdanning og oppgaver innen helse, omsorg og utdanning antas å være minst utsatt.

Andre studier har også pekt på at man kan forvente en slik polarisering av arbeidslivet, (se bl.a. Eurofund 2013). I den sammenheng kan Norge umiddelbart se ut til å være et unntak, ettersom flere norske kartlegginger har avdekket et stort behov for fagarbeidere og personer med kortere yrkesrettede utdanninger (Cappelen m.fl. 2013). Spørsmålet er imidlertid om norske fagarbeidere er å regne som «mellomkompetansesykker», eller om norsk arbeidsliv er organisert på en slik måte at også slike jobber vil kreve høy kompetanse? Dette spørsmålet illustrerer behovet for å gjøre kartlegginger av kompetansebehov som er spesifikt knyttet til den norske konteksten.

1.3 Liknende undersøkelser i Norge – en kort oversikt

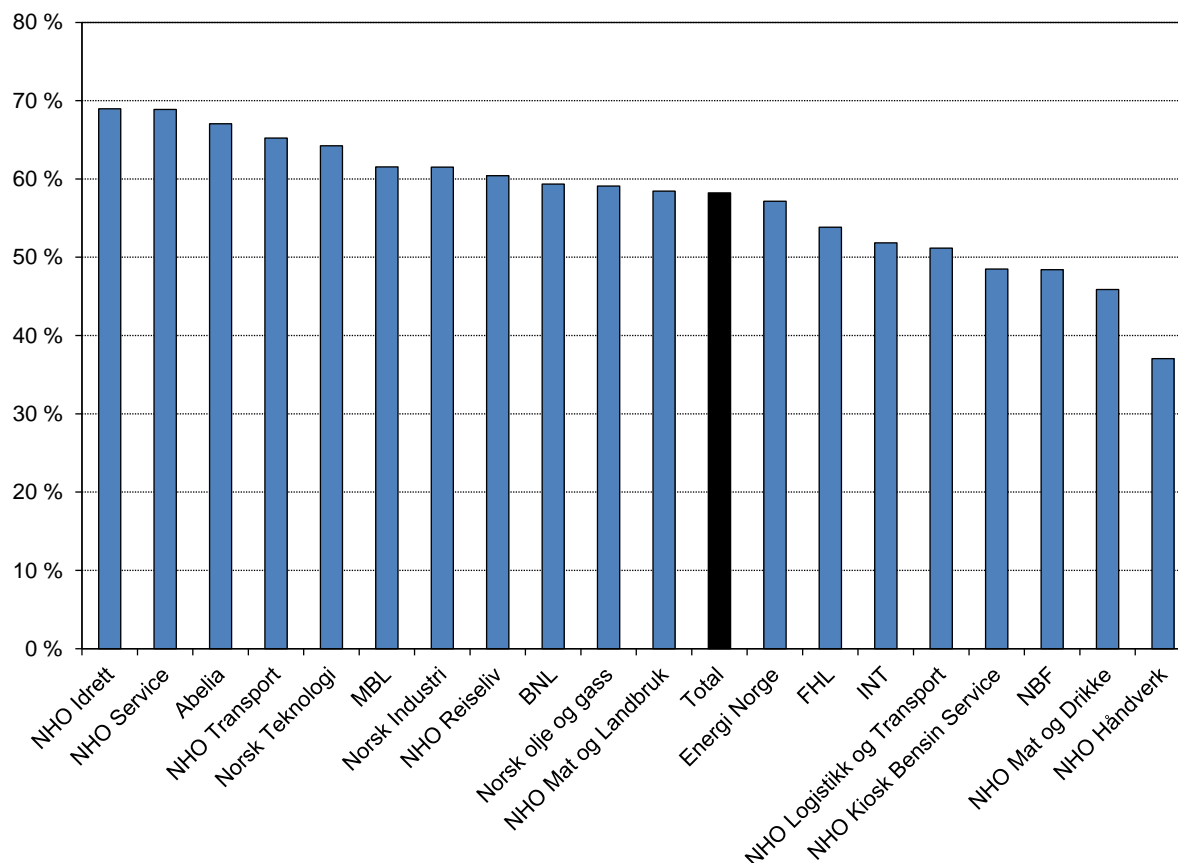
I Norge har vi flere eksempler på kartlegginger og framskrivninger av kompetansebehov. Noen utføres med ujevne mellomrom, mens andre utføres som faste, årlige undersøkelser. Som bakgrunn for denne undersøkelsen er det verdt å nevne noen av hovedkonklusjonene fra følgende analyser:

- **SSBs framskrivninger** av utdanningsbehov har vært gjennomført med ulike mellomrom. Den siste framskrivningen ble presentert i 2013, og bygger på en kombinasjon av makroøkonomiske framskrivninger og simuleringer av framtidig tilgang på arbeidskraft etter utdanning (Cappelen m.fl. 2013). Framskrivningene antyder at det generelle behovet for høyt utdannet arbeidskraft i Norge vil fortsette å øke fram til 2030. Behovet antas å øke innenfor alle fagområder, men spesielt innenfor økonomisk-administrative fag og helse- og omsorgsrelaterte fag. Samtidig indikerer framskrivningene at det kan bli størst mangel på personer med yrkesfaglig utdanning på videregående nivå. Dette fordi tilgangen på arbeidskraft med denne utdanningen antas å øke mindre enn behovet.
- **NAVs bedriftsundersøkelser** gjennomføres to ganger i året. Undersøkelsen retter seg mot et utvalg av norske virksomheter, og inneholder beregninger av mangel på arbeidskraft etter yrkesgrupper og næring. Den siste undersøkelsen er fra høsten 2013. Den viser blant annet at 15 prosent av virksomhetene har opplevd konkrete rekrutteringsproblemer, hvorav 3 av 4 oppgir at rekrutteringsproblemene skyldes mangel på kvalifiserte søkere. Ifølge NAVs undersøkelse er det virksomheter innen undervisning og innen bergverksdrift og utvinning som i størst grad opplever mangel på kvalifiserte søkere. Målt etter yrkesgrupper var mangelen på arbeidskraft størst innen ingeniører og IKT-yrker. Undersøkelsen avdekker også stor mangel på sykepleiere og fagarbeidere innen industrien og bygg- og anleggsbransjen.
- **Eurostat/SSBs innovasjonsundersøkelser** gjennomføres annethvert år av SSB basert på et felleseuropeisk opplegg for måling av innovasjonsaktivitet i bedriftene. Undersøkelsen ser ikke spesielt på utdanning og kompetansebehov, men ettersom kompetanse og læring er nært forbundet med innovasjon, inneholder undersøkelsen også noen spørsmål om kompetanse og kompetansebehov. Den siste undersøkelsen som er internasjonalt sammenliknbar viser at 43 prosent av norske bedrifter har innovasjonsaktivitet. Det er under gjennomsnittet for EU-landene og bak de øvrige nordiske landene. Undersøkelsen viser også at 12 prosent av de innovative bedriftene i Norge oppgir at mangel på kompetanse er et viktig hinder for ytterligere innovasjon. Her ligger Norge omtrent midt på treet internasjonalt. Derimot er det bare 3 prosent av de ikke-innovative bedriftene i Norge som oppgir at mangel på kompetanse er et hinder for innovasjon. Dette er den laveste andelen blant samtlige land i innovasjonsundersøkelsen. Dette kan indikere at mange norske bedrifter har et lite bevisst forhold til betydningen av økt kompetanse som kilde til innovasjon.
- **NIFUs kandidatundersøkelser** har vært gjennomført siden 1972. Undersøkelsen omfatter de aller fleste kandidatgrupper med høyere grads eksamen fra norske læresteder. Noen år er også utvalgte grupper av kandidater med lavere grad inkludert. Eksempler på dette er ingeniører, lærere og sykepleiere og bacheloror fra universitetene. Hovedfokus i undersøkelsene er overgangen fra høyere utdanning til arbeidslivet. Blant kjernespørsmålene er spørsmål om sysselsetting, ulike former for mistilpasning (arbeidsledighet, undersysselsetting etc.), lønn og videreutdanning, spørsmål om kandidatenes vurderinger av utdanningen og lærestedet og i hvilken grad de har opplevd at studiet er relevant for arbeidsmarkedets behov. Det utføres to typer undersøkelser. *Halvtårsundersøkelsene* gjennomføres vanligvis hvert annet år. Undersøkelsene foretas i november, og spørreskjemaet sendes til kandidater som ble uteksaminert i vårsemesteret samme år. Disse undersøkelsene fungerer som en «temperaturmåler» på arbeidsmarkedet. Mange sentrale spørsmål har vært uendret over tid, slik at halvtårsundersøkelsene danner utgangspunkt for gode tidsseriedata. *Spesialundersøkelser* gjennomføres om lag hvert annet år. Disse foretas vanligvis lengre tid etter eksamen, for eksempel to, fire eller åtte år etter endt utdanning. Disse undersøkelsene tar gjerne opp flere temaer enn halvtårsundersøkelsene og fokuserer som regel på bestemte grupper.

2 Hovedresultater

2.1 Udekket kompetansebehov

Figur 2.1 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter landsforening

Note: Landsforeninger med færre enn 20 bedrifter i nettoutvalget er ikke vist i figuren.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

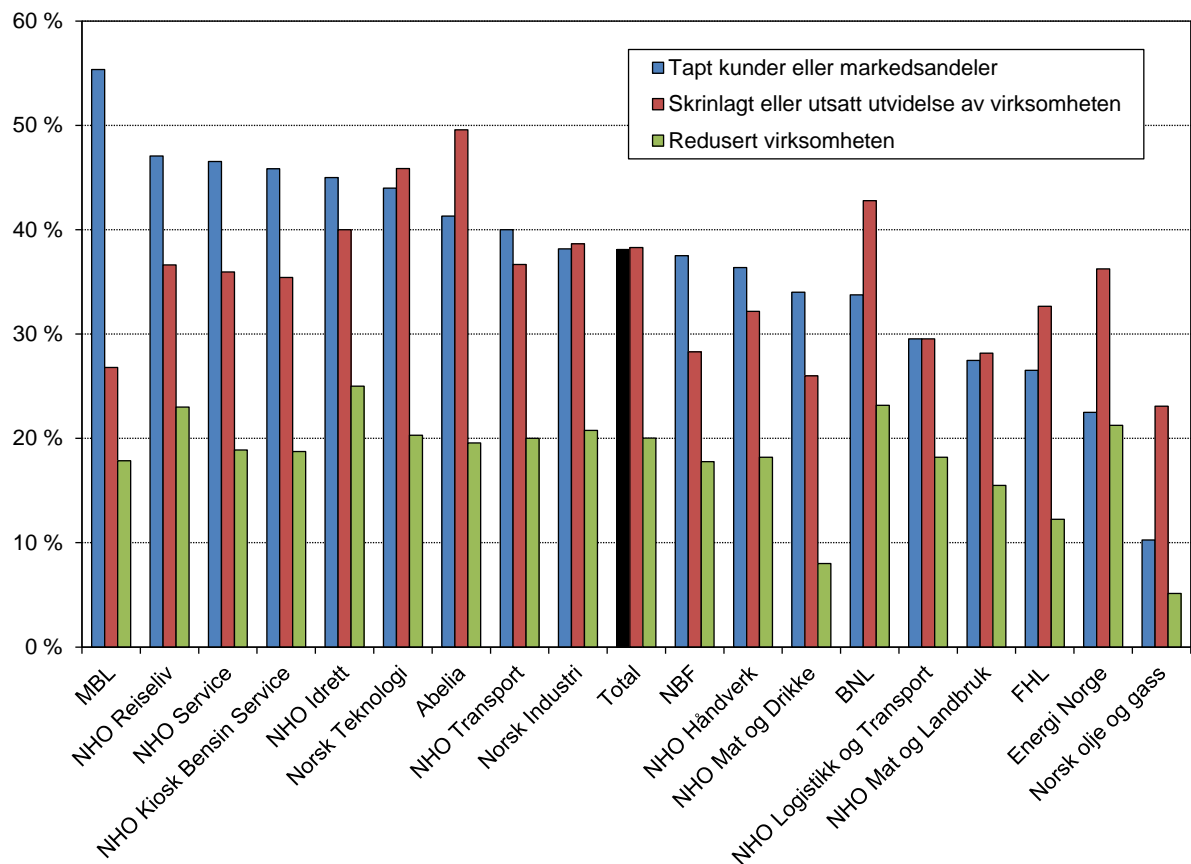
Totalt oppgir nærmere 60 prosent av NHOs medlemsbedrifter at de i stor eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag. Om lag 7 prosent av bedriftene sier at behovet er stort, mens drøyt halvparten av bedriftene sier at de i noen grad har et udekket kompetansebehov.

Størst andel bedrifter, blant dem med minst 20 besvarelser, som oppgir at de i stor eller noen grad har et udekket kompetansebehov finner vi i landsforeningene NHO Idrett, NHO Service og Abelia. Abelia og NHO Reiseliv har størst andel bedrifter som oppgir at de i stor grad har et udekket kompetansebehov.

De samlede kompetansebehovene varierer noe mindre mellom regioner. De tre nordligste fylkene har størst grad av udekket kompetansebehov. Her oppgir rundt 65 prosent av bedriftene at de trenger mer kompetanse. I motsatt ende av skalaen finner vi Østfold, Telemark og Buskerud, hvor rundt halvparten oppgir at de mangler kompetanse.

2.2 Konsekvenser av udekket kompetansebehov

Figur 2.2 Andel NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter landsforening

Note: Landsforeninger med færre enn 20 bedrifter i nettutvalget er ikke vist i figuren.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

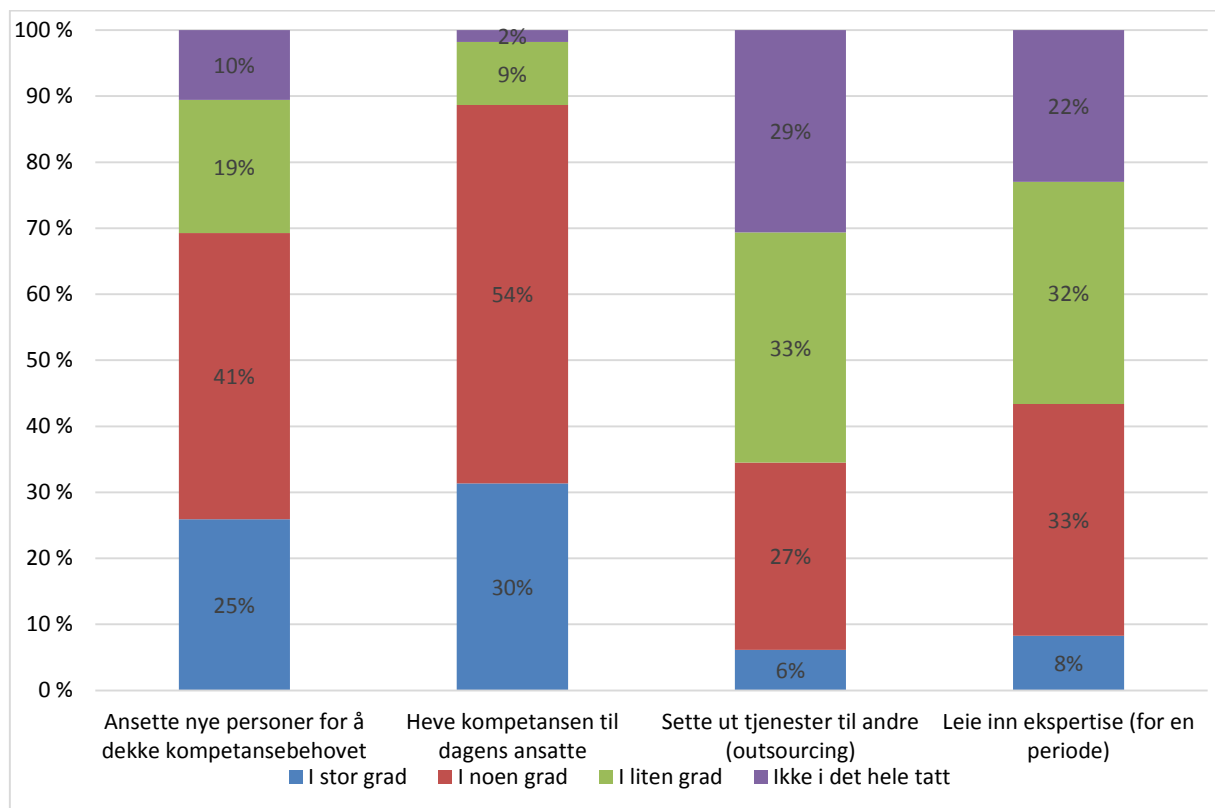
De bedriftene som oppga at de hadde et udekket kompetansebehov, ble bedt om å svare på hvilke konsekvenser dette har hatt for bedriften. Figuren ovenfor viser de tre konsekvensene som bedriftene ble spurt om, fordelt etter landsforening.

Svarene tyder på at manglende kompetanse har konkret betydning for mange bedrifter. Fire av ti oppgir at kompetansemangel har ført til at de har latt være å utvide virksomheten eller at de har tapt kunder eller markedsandeler. Om lag 20 prosent oppgir at de har måttet redusere virksomheten.

Det er også verdt å merke seg at de mer ressursbaserte næringene i relativt liten grad taper kunder eller markedsandeler som følge av udekket kompetansebehov, mens dette i langt større grad er tilfelle for de tjenesteorienterte næringene. Samtidig ser det ut til at reduksjon eller utsatt utvidelse av virksomheten er noe som rammer bedrifter i ganske lik grad på tvers av landsforeninger.

2.3 Strategier for å dekke kompetansebehov

Figur 2.3 Andelen NHO-bedrifter som oppgir i hvilken grad det er aktuelt for bedriften å dekke behovet for kompetanse gjennom følgende forhold

Noter: 1) Figuren omfatter kun de NHO-bedriftene som oppgir at de i stor grad eller i noen grad har et udekket kompetansebehov i dag. 2) Andelen uoppgitte svar er ikke vist i figuren.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

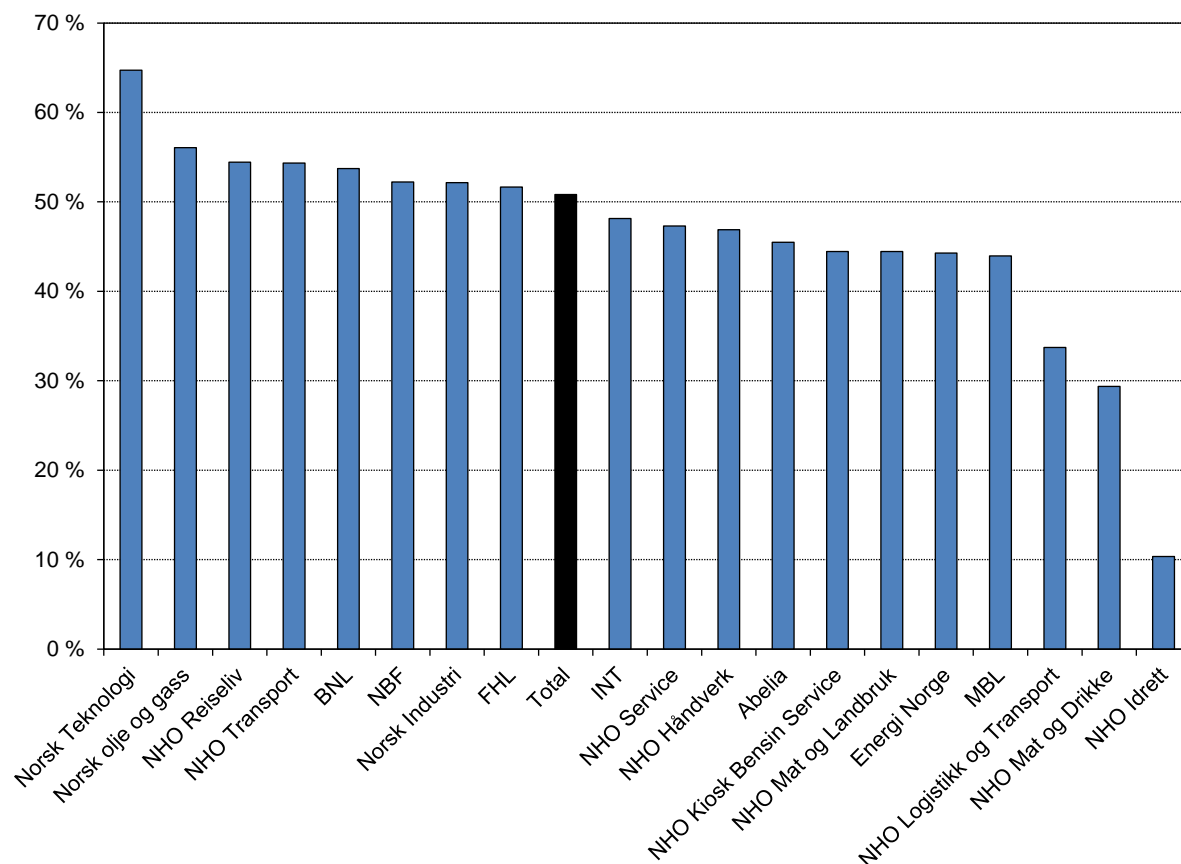
Blant de bedriftene som oppga at de hadde et udekket kompetansebehov, er det flest som oppgir at de vil dekke dette behovet ved å heve kompetansen til dagens ansatte. Om lag 85 prosent av bedriftene sier at intern kompetanseheving er aktuelt, og 30 prosent oppgir at dette i stor grad er aktuelt. Mange bedrifter legger altså stor vekt på arbeidsplassen som læringsarena. Dette gjenspeiler det tidligere studier har vist om at norsk arbeidsliv har en høy grad av læringsintensivt arbeid (Børing og Skule 2013, Solberg et al. 2013).

Det er imidlertid også mange bedrifter som oppgir at det er aktuelt å dekke kompetansebehovene gjennom nyansettelser. Om lag to tredeler svarer dette. Nyansettelser er særlig aktuelt for bedrifter innen energi, olje og gass, industri og kunnskapsintensiv tjenesteyting. Bedrifter innen lite kunnskapsintensiv tjenesteyting synes å være betydelig mindre innstilt på å heve kompetansen gjennom nyansettelser.

Å leie inn ekspertise er aktuelt for ca. 40 prosent av bedriftene, mens outsourcing framstår som den minst aktuelle strategien. Outsourcing er mest aktuelt for bedrifter innen energi og olje og gass.

2.4 Rekruttering av kvalifisert arbeidskraft

Figur 2.4 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, etter landsforening

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

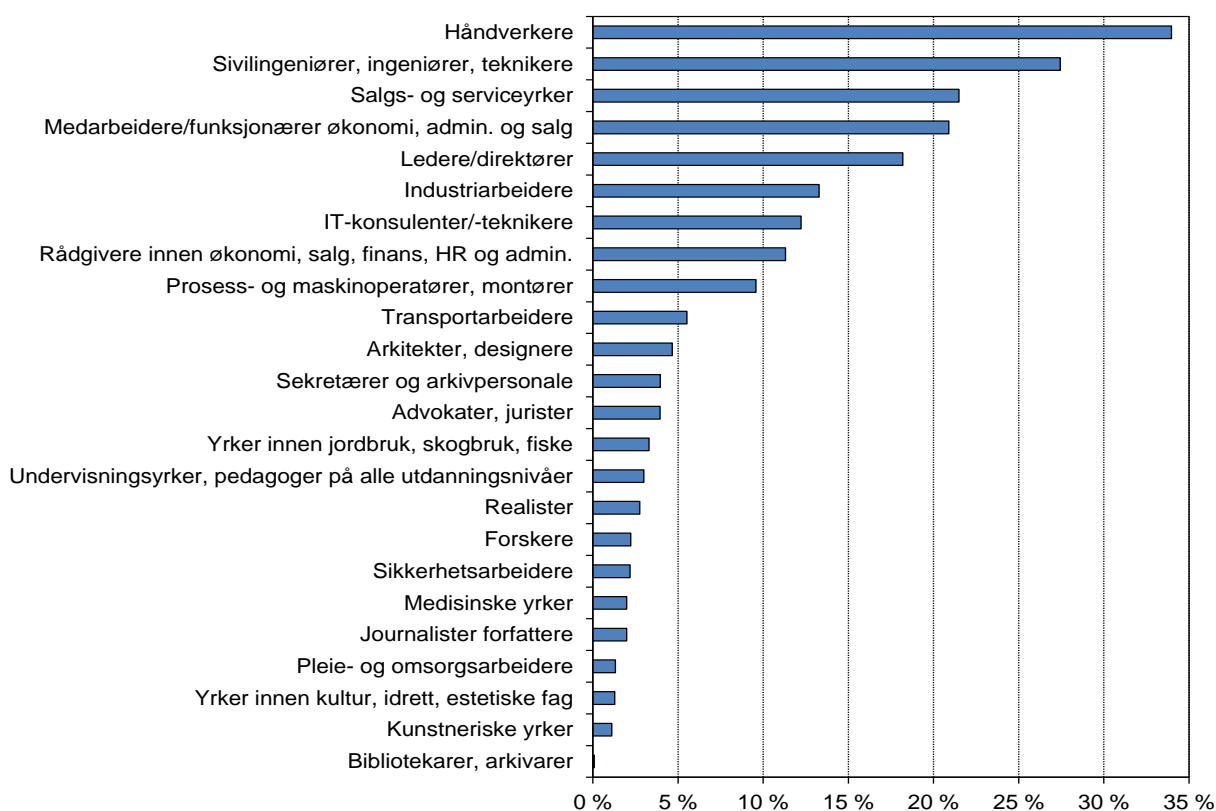
Drøyt halvparten av alle bedriftene oppgir at de problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, og totalt 15 prosent av bedriftene opplever store rekrutteringsproblemer. Det siste tallet stemmer godt overens med bildet fra NAVs siste bedriftsundersøkelse, hvor også 15 prosent av bedriftene oppgir at de har rekrutteringsproblemer (NAV 2013).

Som vi ser av figuren, er rekrutteringsproblemene relativt jevnt fordelt mellom landsforeninger. Rundt halvparten av bedriftene i de fleste foreningene har rekrutteringsproblemer. Det tilsier at behovet for kvalifisert arbeidskraft er relativt høyt og utbredt.

Landsforeningen Norsk teknologi utmerker seg ved at nesten to av tre bedrifter har rekrutteringsproblemer. Dette dreier seg i stor grad om bedrifter med behov for teknisk spesialkompetanse på områder som IKT, elektronikk, automatisering mv. Norsk teknologi er for øvrig den landsforeningen med den høyeste andelen bedrifter som oppgir at håndverkere utgjør sentral kompetanse, jf. Figur 2.5.

2.5 Yrkesgrupper som utgjør sentral kompetanse

Figur 2.5 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at følgende yrkesgrupper utgjør sentral kompetanse for bedriften i dag og/eller om 5 år¹

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Bedriftene ble bedt om å oppgi hvilke yrkesgrupper de anser å utgjøre sentral kompetanse for bedriften i dag. Her lå det ingen begrensning i hvor mange yrkesgrupper de kunne oppgi. Samlet ser det ut til at tekniske, håndverksmessige og salgs-/administrative yrker er mest sentrale for NHO-bedriftene. Men på dette området er det store forskjeller mellom landsforeningene.

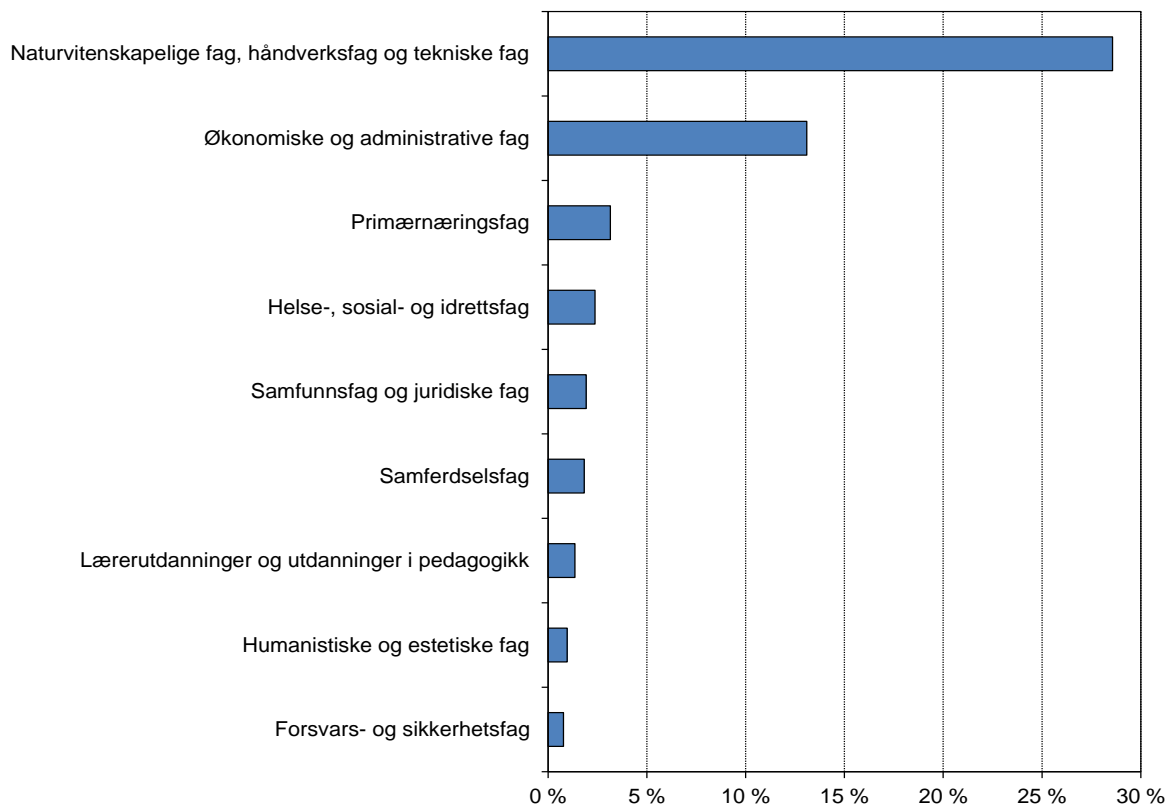
Behovet for håndverkere dras kraftig opp av bedriftene i byggenæringen og blant teknologibedriftene. Rundt 80 prosent av disse bedriftene oppgir at håndverkere er sentrale. I de fleste andre landsforeningene er håndverkere sentrale for kun 10-20 prosent av bedriftene.

Betydningen av ingeniører er noe mer jevnt fordelt, men også her varierer landsforeningene betydelig. Det er særlig bedriftene innenfor energi, olje og gass og industri som er avhengige av ingeniører. 60 til 80 prosent av bedriftene i disse foreningene oppgir at ingeniører er sentrale.

¹Bedriftene som antok at behovet vil være vesentlig endret om fem år, ble bedt om også å svare for behov fem år fram i tid. Om lag 25 prosent av bedriftene antok at behovene ville endre seg

2.6 Behov for fagkompetanse

Figur 2.6 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad har behov for følgende fagkompetanse i dag og/eller antar at de vil ha behov for dette i dag og/eller om fem år²

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Undersøkelsen omfatter også spørsmål om kompetansebehov etter fagområder. Figuren ovenfor viser de fagområdene hvor bedriftene i stor grad har behov for kompetanse i dag og/eller om fem år. Det samlede bildet reflekterer kompetansebehovene etter yrkesgrupper vist i forrige figur. Naturvitenskapelige fag, tekniske fag og håndverksfag er her slått sammen til én kategori. Det er flest bedrifter som oppgir å ha et stort behov for ansatte med fagutdanning på disse feltene.

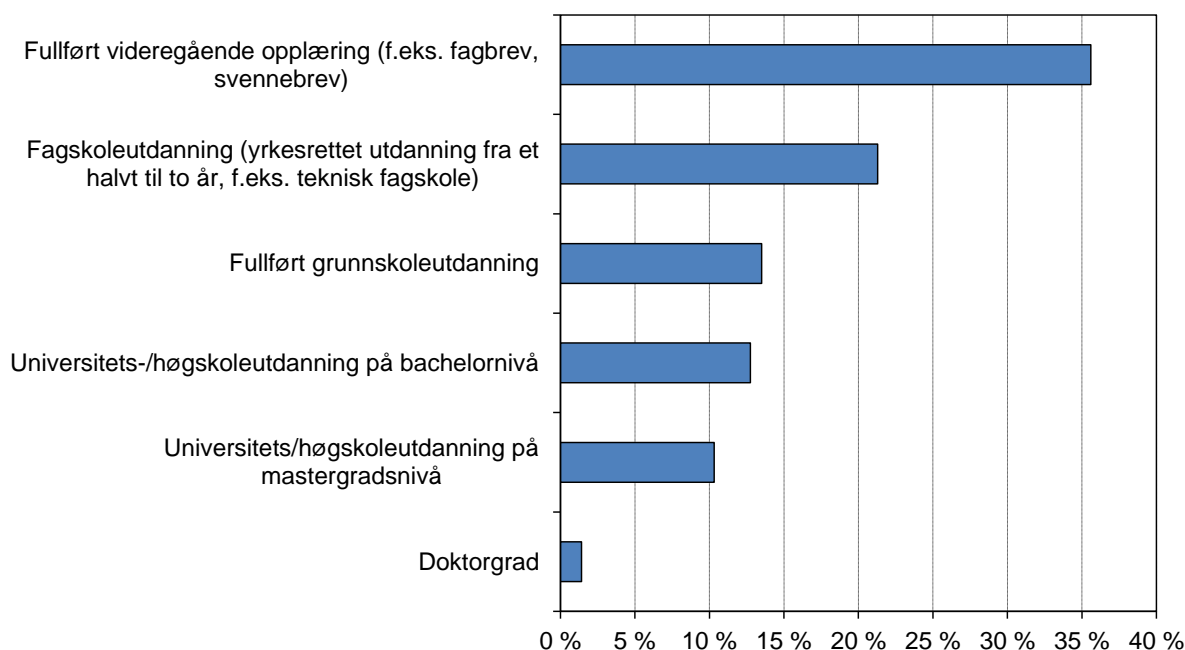
Svarene etter yrkesgrupper i figuren foran tyder imidlertid på at behovet for realfaglig kompetanse først og fremst handler om et behov for ingeniører, håndverkere og andre teknikere. Realister i form av biologer, kjemikere og fysikere synes å være langt mindre etterspurt, jf. Figur 2.5.

Økonomiske og administrative fag framstår som det nest viktigste fagområdet for bedriftene. Om lag 13 prosent av bedriftene har et stort behov for slik kompetanse. Det er også mange bedrifter som oppgir å ha *et visst behov* for økonomifaglig kompetanse. Det indikerer at økonomi og administrasjon oppfattes som et generalistfag som mange bedrifter har behov for, selv om de ikke oppgir at det er et stort behov for slik fagkompetanse.

²Bedriftene som antok at behovet vil være vesentlig endret om fem år, ble bedt om også å svare for behov fem år fram i tid. Om lag 25 prosent av bedriftene antok at behovene ville endre seg

2.7 Behov for rekruttering av personale etter utdanningsnivå

Figur 2.7 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad har behov for å rekruttere personale på følgende utdanningsnivå i dag og/eller om fem år³

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Ser vi på kompetansebehov etter utdanningsnivå, er det samlet sett størst behov for ansatte med fullført videregående opplæring og fagbrev. Mer enn hver tredje NHO-bedrift oppgir at de har et stort behov for kompetanse på dette nivået. Deretter følger fagskoleutdanning. Blant NHOs medlemsbedrifter er det også litt flere som svarer at de har et stort behov for ansatte med kun grunnskoleutdanning sammenliknet med høyere utdanning. Det er svært få bedrifter som oppgir å ha et stort behov for kompetanse på doktorgradsnivå.

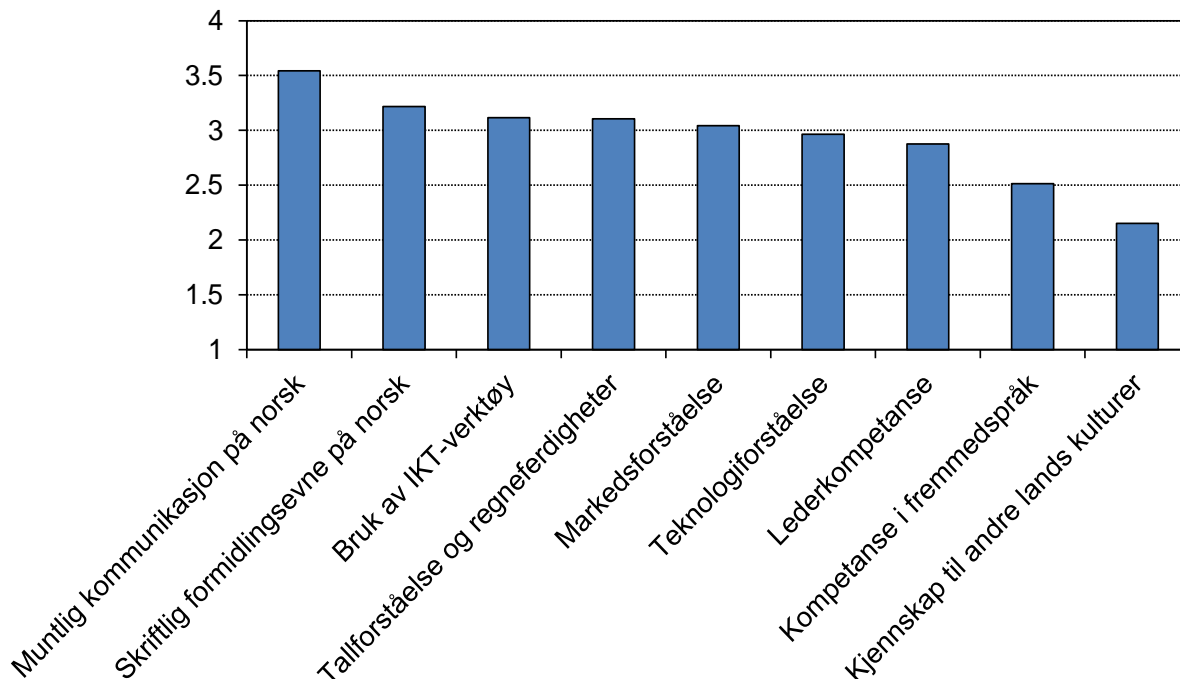
På dette området er det imidlertid store forskjeller mellom landsforeninger og næringer. For eksempel er det kun to prosent av Abelia-bedriftene som har et stort behov for ansatte med videregående opplæring som høyeste utdanning, mens rundt halvparten av bedriftene innen foreningene for bygg, håndverk, reiseliv og bilbransjen oppgir et stort behov for ansatte med utdanning på dette nivået.

I overkant av 10 prosent av bedriftene sier at de har et stort behov for arbeidskraft med utdanning på mastergradsnivå. Dette behovet er først og fremst viktig for kunnskapsintensive bedrifter innenfor olje- og gassbransjen og kunnskapsintensiv tjenesteyting. Blant Abelias medlemsbedrifter sier 4 av 10 at de har et stort behov for mastergradskompetanse.

³Bedriftene som antok at behovet vil være vesentlig endret om fem år, ble bedt om også å svare for behov fem år fram i tid. Om lag 25 prosent av bedriftene antok at behovene ville endre seg

2.8 Kompetanser ved eventuelle nyansettelser

Figur 2.8 Betydning av generelle kompetanser/ferdigheter ved eventuelle nyansettelser

Note: 4= «stor betydning», 3= «en viss betydning», 2= «liten betydning», og 1= «ingen betydning».

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

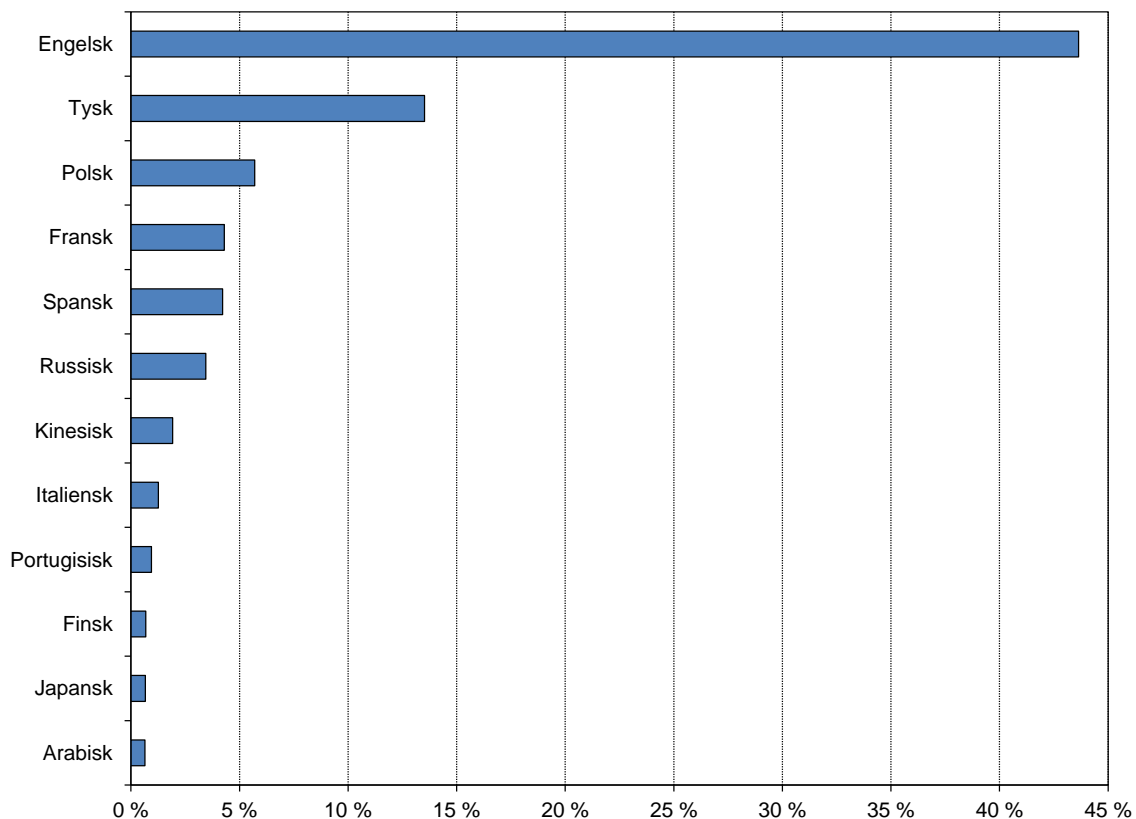
I tillegg til kompetansebehov etter formell utdanning, ble bedriftene bedt om å oppgi hvilke ferdigheter de vektlegger når de skal ansette nye medarbeidere. Her kunne bedriftene oppgi flere ferdigheter, men ble samtidig bedt om å gradere viktigheten fra «stor betydning» til «ingen betydning». Figuren over viser gjennomsnittlig skåre på denne skalaen for hvert alternativ.

De fleste ferdighetene tillegges en stor eller viss betydning, men norskkunnskaper framtrer som den viktigste kompetansen. Hele 63 prosent av bedriftene tillegger muntlig norsk stor betydning, mens 42 prosent sier det samme om skriftlig norsk. IKT-kompetanse, tallforståelse og teknologiforståelse tillegges noe mindre vekt. Dette er interessant sett i lys av at bedriftene primært etterspør teknologisk og håndverksrelatert utdanning.

Gitt utvalget av bedrifter i undersøkelsen er det naturlig å anta at de fleste bedriftene som framhever norsk, er mer opptatt av grunnleggende språkkunnskaper en avansert språkforståelse. Samtidig viser svarene på dette spørsmålet at god skriftlig og muntlig kommunikasjon på norsk er helt nødvendig for å klare seg i de aller fleste yrker i norsk arbeidsliv. Betydningen av språkferdigheter forsterkes ytterligere av at over halvparten av bedriftene oppgir at kompetanse i fremmedspråk har betydning ved ansettelser.

2.9 Behov for kompetanse i fremmedspråk

Figur 2.9 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har et konkret behov for følgende fremmedspråk (N=5302)

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

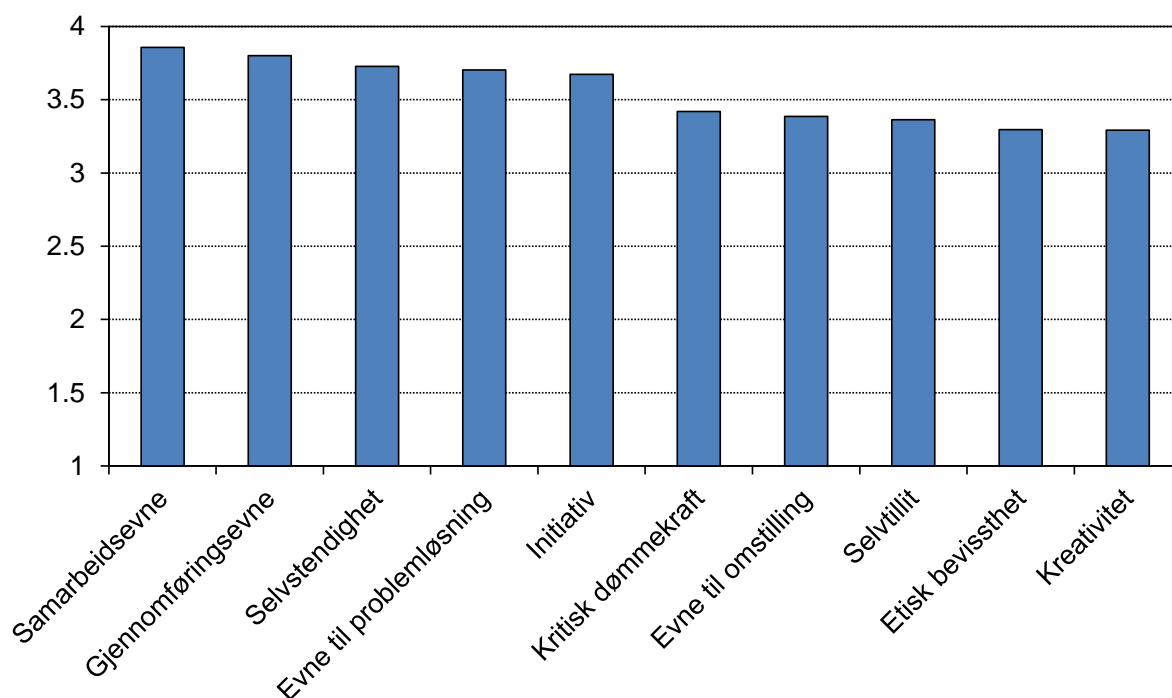
De bedriftene som oppga at fremmedspråk har stor eller en viss betydning ble også bedt om å oppgi hvilke fremmedspråk de har et konkret behov for. Ikke uventet er engelsk det klart viktigste fremmedspråket. Nærmere halvparten av NHO-bedriftene tillegger engelskkunnskaper betydning ved ansettelse.

Tysk har også betydning for hele 13 prosent av bedriftene. Behovet for tysk er særlig stort i reiselivsnæringen, der nesten 40 prosent av bedriftene oppgir å ha et konkret behov for tyskkompetanse. Tysk er også viktig for bedriftene innenfor industri, bygg og anlegg og kunnskapsintensiv tjenesteyting. Her har 15-20 prosent av bedriftene et konkret behov for tysk.

Mer overraskende er det at polsk framstår som det tredje viktigste fremmedspråket, foran bl.a. fransk og spansk. Behovet for polsk er særlig utbredt i byggebransjen, men behovet synes likevel overraskende godt spredt på mange næringer. Det er imidlertid uvisst om behovet skyldes et ønske om å kommunisere bedre med polskspråklige ansatte, eller om det knytter seg til at bedriftene har polske kunder, leverandører eller samarbeidspartnere.

2.10 Evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser

Figur 2.10 Betydning av ulike evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser i NHO-bedriftene i dag

Noter: 1) 4= «stor betydning», 3= «en viss betydning», 2= «liten betydning», og 1= «ingen betydning». 2) For hver kategori har vi beregnet gjennomsnittet for alle bedrifter. 3) Uoppgitte svar er utelatt.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Evner og holdninger er egenskaper som ikke knytter seg til spesifikke oppgaver og kompetanser, men som har en generell betydning i et bredt spektrum av jobber. Figuren over viser hvor stor betydning ulike evner og holdninger har ved eventuelle nyansettelser, rangert fra «ingen betydning» til «stor betydning». Blant de evner og holdninger det ble spurt om, har samarbeidsevne og gjennomføringsevne størst betydning.

Samarbeid er ofte den dimensjonen som blir framhevet som en sterk side ved det norske skole- og utdanningssystemet. Samarbeid har også blitt trukket fram en styrke ved det norske arbeidslivet.

For øvrig er etisk bevissthet og kreativitet de to egenskapene som vektlegges minst ved nyansettelse av bedriftene i denne undersøkelsen. NHO Håndverk, Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Abelia er de landsforeningene som verdsetter kreativitet høyest ved eventuelle nyansettelser, mens NHO Transport verdsetter dette lavt. Den relativt lave vektleggingen av kreativitet er verdt å se i sammenheng med diskusjonen om behovet for økt innovasjon i norsk næringsliv.

2.11 Samarbeid mellom skole og næringsliv

Figur 2.11 Viktigheten av følgende samarbeidsrelasjoner mellom skole og arbeidsliv blant NHO-bedrifter

Noter: 1) 4= «svært viktig», 3= «noe viktig», 2= «lite viktig», og 1= «ikke viktig i det hele tatt». 2) For hver samarbeidsform har vi beregnet gjennomsnittet for alle bedrifter. 3) Uoppgitte svar er utelatt.

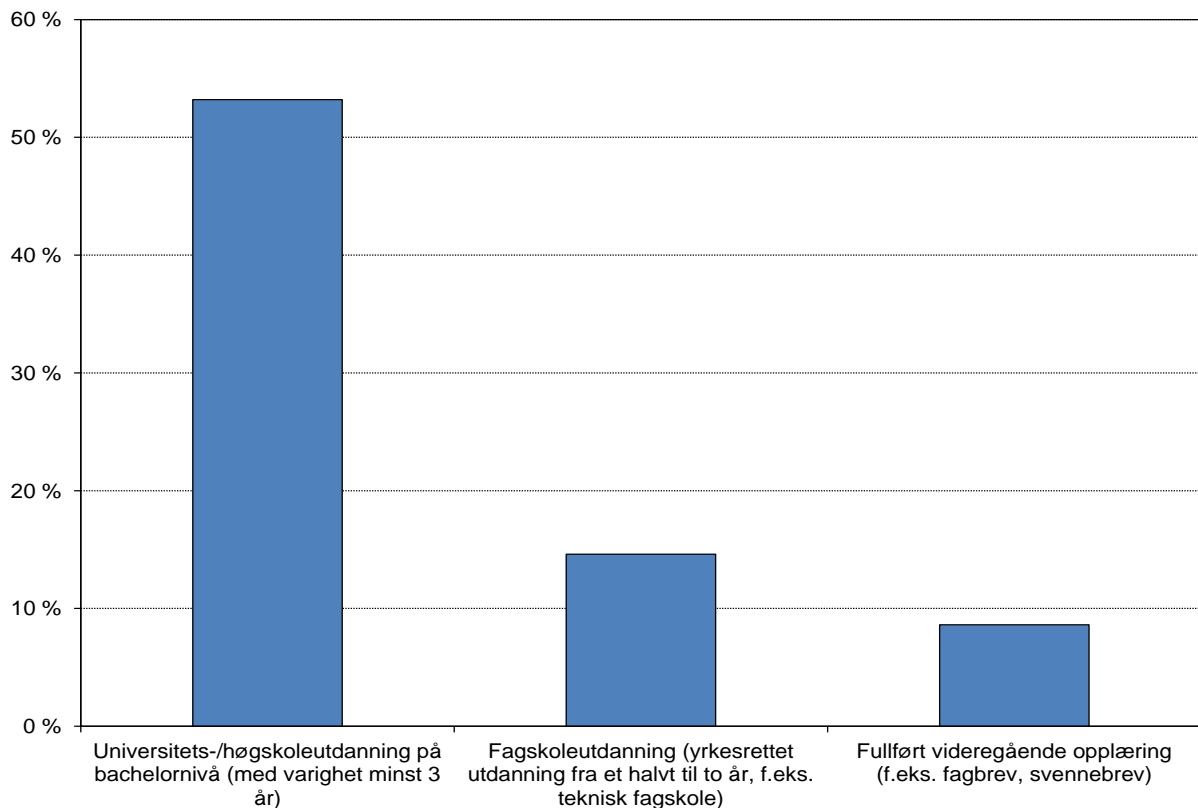
Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Bedriftene ble bedt om å oppgi hvilke typer samarbeid mellom skole og næringsliv de oppfatter som viktig. Et mønster som framtrer, er at samarbeidsrelasjoner som er systematiske og som skjer i bedriftene er rangert høyere enn avgrensede innslag som foregår innenfor rammen av tradisjonell undervisning.

På dette området er det relativt jevn fordeling mellom de fleste landsforeningene. Norsk teknologi utmerker seg imidlertid med den høyeste andelen bedrifter som mener det er svært viktig med ordninger hvor elever og studenter besøker bedriften. Hele 67 prosent av bedriftene i denne landsforeningen sa at slikt samarbeid er svært viktig. Det er interessant, sett i lys av at denne landsforeningen også har klart størst problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, jf. figur 2.4.

2.12 Betydningen av mastergradskompetanse

Figur 2.12 NHO-bedrifter som oppgir at oppgavene til den de sist ansatte med mastergrad kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med lavere utdanning

Note: Figuren viser andelen bedrifter som svarer «omtrent like godt» eller «bedre» for de angitte utdanningsnivåene.

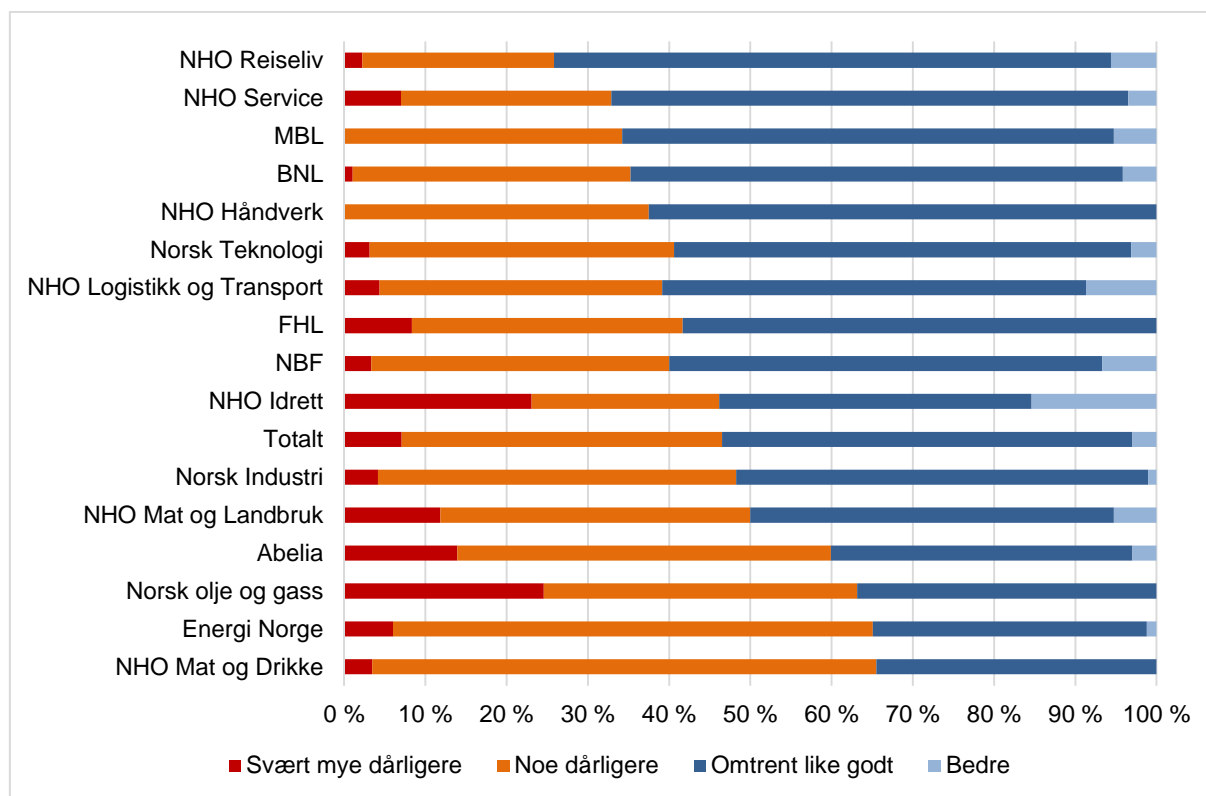
Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Blant alle NHO-bedriftene i undersøkelsen var det ca. 28 prosent som hadde ansatt en person med mastergrad i løpet av de siste tre årene. Disse ble spurt om hvordan de trodde oppgavene til den de siste ansatte med mastergrad, hadde vært utført av noen med lavere utdanning.

På dette spørsmålet antar nærmere halvparten (46 prosent) at en person med bachelorgrad kunne ha utført oppgavene like godt. I tillegg mener 7 prosent av bedriftene at en bachelor kunne utført jobben bedre enn den de ansatte med mastergrad. Det tyder på at mange bedrifter anser en bachelorgrad som tilstrekkelig i mange tilfeller. På den annen side er det svært få bedrifter (3 prosent) som sier at noen med lavere utdanning enn master hadde utført oppgaven bedre.

Det er naturlig å se dette resultatet i sammenheng med NIFUs kandidatundersøkelser, hvor nyutdannede mastergradskandidater blir bedt om å vurdere samsvar mellom kravet til utdanningsnivå i den jobben de har, opp mot det utdanningsnivået de besitter. Også her er det en relativt høy andel mastere som oppgir at jobben krever et lavere utdanningsnivå enn det nivået de har. Dette referer imidlertid til nyutdannede kandidater (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2013).

Figur 2.13 NHO-bedrifter som oppgir at oppgavene til den de sist ansatte med mastergrad kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med lavere utdanning

Note: Landsforeninger med færre enn 20 bedrifter i nettoutvalget er ikke vist i figuren.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Det er stor forskjell mellom landsforeningene når det gjelder ansettelse av mastere. Blant bedriftene innen olje og gass og Abelia-bedriftene var det henholdsvis 88 og 69 prosent som svarte at de hadde ansatt en person med mastergrad i løpet av de siste tre årene. I motsatt ende finner vi bedrifter innenfor byggenæringen og reiseliv, hvor henholdsvis 17 og 15 prosent av bedriftene hadde ansatt noen med mastergrad.

Bedriftene innen reiseliv synes å legge liten vekt på mastergradskompetanse sammenliknet med en bachelorgrad. Over 70 prosent av bedriftene i denne landsforeningen antar at den de har sist ansatt med mastergrad, kunne vært erstattet av noen med lavere grad. Abelia og Norsk Industri er de to landsforeningene hvor flest bedrifter oppgir å ha ansatt personer på masternivå. Begge foreningene representerer bedrifter som har behov for kompetanse på høyt nivå. Men også i disse landsforeningene er det henholdsvis 40 og 50 prosent av bedriftene som mener at en bachelorgrad kunne vært tilstrekkelig for å fylle en stilling hvor de har ansatt noen med mastergrad.

Generelt er det likevel slik at de landsforeningene som i liten grad ansetter mastere, er de som i størst grad antar at en person lavere utdanning hadde vært tilstrekkelig.

3 Hovedspørsmål og videre arbeid

De funnene som er beskrevet ovenfor, bygger på en første analyse som er gjort kort tid etter at undersøkelsen ble avsluttet. Analysene baserer seg derfor primært på hovedtall. Nærmere analyser innenfor landsforeninger og regioner samt koblinger av mikrodata vil kunne gi svar på flere av de konkrete spørsmålene som denne undersøkelsen reiser.

Aktuelle spørsmål å følge opp i det videre arbeidet vil bl.a. være: Hva kjennetegner de enkeltbedriftene som har størst kompetansebehov og rekrutteringsproblemer? Etterspør bedriftene mer av den kompetansen de allerede har, eller er de på jakt etter kompetanse på nye områder? Hva er sammenhengen mellom bedriftenes vektlegging av fagkompetanse og vektleggingen av generelle kompetanser og ferdigheter? Hvilke implikasjoner har det for utenlandsk arbeidskraft at god muntlig og skriftlig kommunikasjon i norsk virker helt nødvendig for å få en ansettelse i de aller fleste yrker i norsk arbeidsliv? Er behovene for fremmedspråkkompetanse relatert til et internasjonalt marked og internasjonale kunder, eller er det snakk om et behov for å kommunisere bedre med utenlandske ansatte i bedriften?

De første resultatene kaster også lys over noen hovedtendenser som griper inn i sentrale spørsmål i den norske utdanningsdebatten i Norge. Avslutningsvis vil vi derfor kommentere det undersøkelsen viser når det gjelder spørsmålene om overutdanning og behov for realfaglig kompetanse.

3.1 Overutdanning eller underutnyttelse?

Denne undersøkelsen viser klart at et flertall av NHOs medlemsbedrifter har et begrenset behov for akademisk arbeidskraft. Samlet sett er det flest NHO-bedrifter som oppgir å ha et stort behov for arbeidskraft med videregående opplæring eller fagbrev som høyeste utdanning, mens det er vesentlig færre som oppgir å ha et stort behov for ansatte på mastergradsnivå. Det er også svært få bedrifter som oppgir at forskere og doktorgradsuttannede personale utgjør sentral kompetanse. Videre viser undersøkelsen at nærmere halvparten av de bedriftene som nylig har ansatt en person med mastergrad, mener at den aktuelle stillingen kunne vært utført like godt av noen med utdanning på et lavere nivå.

Umiddelbart kan disse tallene indikere at det er mindre behov for akademisk arbeidskraft i næringslivet. Samtidig reflekterer disse resultatene at et flertall av NHOs medlemsbedrifter

opererer innenfor næringer hvor akademisk arbeidskraft generelt er mindre utbredt og mindre etterspurt, jf. Figur 2.5 ovenfor. Hvorvidt det utdannes for mange personer med høyere grads utdanning i Norge, er derfor et spørsmål som ikke kan besvares med utgangspunkt i denne undersøkelsen alene.

Dessuten er det elementer i undersøkelsen som tilsier at mange bedrifter kan ha behov for høyt utdannet arbeidskraft. For det første synes bedriftene å vektlegge intern kompetanseutvikling sterkere enn nyansettelser, outsourcing og innleie av ekspertise. Flere undersøkelser har vist at læringsintensiteten i arbeidslivet er høyere i de yrkene og næringene som har høy andel med høyere utdanning (se bl.a. Børing og Skule 2013). For det andre viser denne undersøkelsen at bedriftene legger stor vekt på kompetanser som er forbundet med høy utdanning. OECD/SSBs nylige undersøkelse av voksnes ferdigheter viser at det er en klar sammenheng mellom utdanningsnivå og ferdigheter innen lesing, tallforståelse og problemløsning (SSB 2013).

Diskusjonen om dimensjonering av høyere utdanning handler derfor ikke bare om overutdanning, men også om arbeidslivets og bedriftenes evne til å utnytte høyere utdannet arbeidskraft.

3.2 Realfagsproblem eller ingeniørmangel?

Et annet gjennomgående trekk ved denne undersøkelsen er at bedriftene er klart mest opptatt av realfaglig- og håndverksmessig kompetanse. Utdanning innen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og teknologiske fag vektlegges langt høyere enn øvrige fagområder.

Det samme mønsteret framtrer når man spør om bedriftenes behov for konkrete yrker. Håndverkere og ingeniører framstår som de mest sentrale, også merkbart foran generelle yrker innen salg og administrasjon. Dette mønsteret må også ses i sammenheng med sammensetningen av bedrifter innenfor NHO-fellesskapet. Når en stor andel av NHOs medlemsbedrifter opererer innenfor bransjer som bygg og anlegg, industri, energi og andre teknologitunge næringer, er det naturlig at bedriftene også vektlegger teknologisk og realfaglig kompetanse.

Samtidig er det verdt å merke seg at bedriftene i liten grad oppfatter klassiske realister som en sentral yrkesgruppe. Naturvitere, kjemikere, biologer og fysikere utgjør en av de yrkesgruppene som færrest bedrifter framhever som sentrale for bedriftens virksomhet. Med andre ord kan se ut som at realfagsproblemet, sett fra NHO-bedriftene, primært er et spørsmål om ingeniørmangel og behov for fagarbeidere, mens rene realister ikke oppfattes som like relevante. Det såkalte realfagsproblemet er derfor ikke bare et spørsmål om realfag versus andre fag, men også et spørsmål om relevansen og utnyttelsen av matematisk og naturvitenskapelig kompetanse i arbeids- og næringsliv. Hvorvidt bedriftene er i stand til å kombinere ulike typer kompetanse er derfor noe som må analyseres nærmere.

4 Data, metode og avgrensning

4.1 Utforming av spørreskjema og datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjennomført ved hjelp av et elektronisk spørreskjema (se vedlegg) og ble utformet av NIFU i nært samarbeid med NHO. Spørsmålene ble utformet slik at en person med god kjennskap til personalet og bedriftens kompetansebehov, skulle kunne besvare det på vegne av hele bedriften.

Det ble utformet ett felles skjema for alle bedriftene, uavhengig av bedriftens størrelse, bransje, geografi og landsforening. Spørsmålene omfattet bl.a. kompetansebehov med hensyn til yrkesgrupper, utdanning etter fagområde og utdanningsnivå. Kategoriseringer av yrkesgrupper var basert på Standard for yrkesklassifisering, mens kategoriseringer av fagområder for utdanning og utdanningsnivå var basert på Norsk standard for utdanningsgruppering (www.ssb.no).

Det ble også stilt spørsmål som omhandlet behov for uformelle kompetanser som ferdigheter, holdninger og evner. Indikatorer ble valgt på basis av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (KD 2011). Alternativene for ferdigheter ble også valgt med tanke på å reflektere noen av de dimensjonene som måles i OECDs undersøkelse av voksnes ferdigheter, PIAAC (OECD/SSB 2012). Ettersom skjemaet skulle kunne fylles ut av et svært heterogent utvalg av bedrifter, ble utvalget av kompetanser lagt på metanivå, dvs. generelle og grunnleggende kompetanser som verken var unike for spesifikke bransjer eller for spesielle oppgaver. Utvalget av kompetanser ble diskutert med NHO og testet ut i pilotering av skjemaet blant et mindre utvalg medlemsbedrifter.

Spørreskjemaet ble sendt ut til alle NHOs medlemsbedrifter med tilstrekkelig kontakt- og bakgrunnsopplysninger. Henvendelsen ble sendt på e-post til daglig leder der denne kontaktinformasjonen forelå i NHOs medlemsregister eller til en generell bedrifts e-post der kun denne var tilgjengelig.

Til sammen 17 013 bedrifter fikk tilsendt spørreskjemaet. For identifisering av bedriftens besvarelse ble den direkte lenket til bedriftens organisasjonsnummer slik at bakgrunnsopplysninger som bransje, region, landsforening og bedriftsstørrelse i form av antall årsverk, kunne knyttes til hver besvarelse. Dette åpner også for koblinger til andre data for ev utvidete studier, for eksempel med kobling til registerdata.

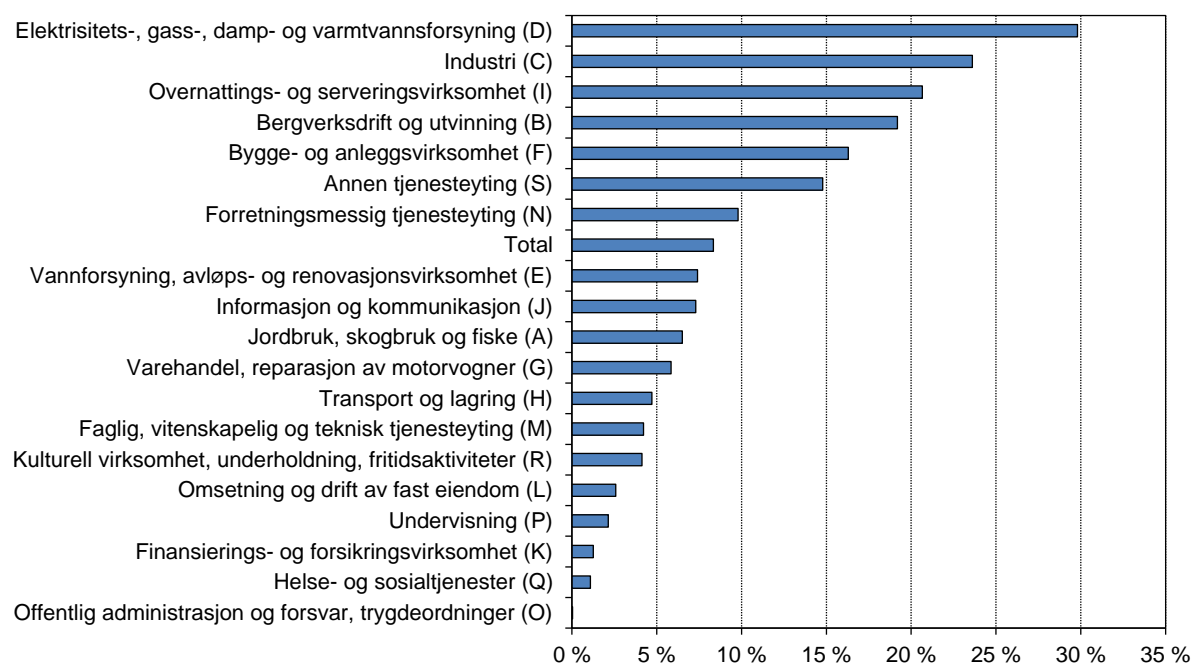
Spørreskjemaet ble først forelagt et utvalg av bedrifter som en pilotering. Selve datainnsamlingen ble gjennomført i perioden fra 26. februar til 18. mars. Ved svarfristens utløp hadde vi til sammen 5 523 besvarelser. En del av besvarelsene var for mangelfulle for å ha med i analysen og ble tatt ut. Etter denne filtreringen stod vi igjen med 5 302 besvarelser, som samtidig utgjør 31,2 prosent av bruttoutvalget. Tabellene 4.1 og 4.2 nedenfor viser svarfordelingen etter henholdsvis region og landsforening.

4.2 NHO-fellesskapets representativitet

Undersøkelsen er begrenset til bedrifter som er medlemmer i NHO. Selv om NHO er den klart største og bredeste interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge, er noen bransjer bedre representert enn andre. Målt i antall årsverk representerer NHOs medlemsbedrifter ca. en femdel av det totale antallet årsverk i Norge⁴.

Figuren nedenfor viser NHOs medlemsbedrifter som andel av alle bedrifter i Norge etter næring. Totalt sett utgjør bruttoutvalget av NHO-bedrifter 8 prosent av det totale antall bedrifter i Norge.

Figur 4.1 NHOs medlemsbedrifter (bruttoutvalget) som andel av alle bedrifter i Norge etter næring

Noter: 1) NHOs medlemsbedrifter omfatter alle de 17 013 bedriftene i bruttoutvalget. 2) Alle bedrifter i Norge omfatter alle bedrifter med sysselsatte i Norge per 1. januar 2014, totalt 203 919 bedrifter. 3) Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes). 4) Total-stolpen i diagrammet representerer alle næringer.

Kilder: NIFU/Kompetansebarometer for NHO, Statistikkbanken SSB

⁴ Bruttoutvalget av NHO-bedrifter omfatter totalt 449 033 årsverk. I 4. kvartal 2012 var det totalt 2 589 000 sysselsatte i Norge ifølge Statistikkbanken i SSB. Av disse hadde 73 prosent en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer, 9 prosent hadde en avtalt arbeidstid på 20-29 timer og 17 prosent hadde en avtalt arbeidstid på 1-19 timer.

Oversikten viser at NHO-bedriftene er relativt godt representert blant bedrifter innenfor bransjer som energi, industri, bygg og anlegg og reiseliv. På den annen side representerer NHO en mindre andel av bedriftene innenfor næringer som finans og forsikring, vitenskapelig tjenesteyting og kulturell virksomhet. NHO representerer også relativt få private bedrifter i næringer som domineres av offentlig sektor, slik som undervisning og helse. Dette er virksomheter som i stor grad sysselsetter høyt utdannet personale. Nedenfor omtaler vi fordelingen av bedrifter innenfor NHO-fellesskapet.

4.3 Utvalgets representativitet innenfor NHO

Tabell 4.1 viser at alle regioner er godt representert med svarandeler svært nær landsgjennomsnittet på 31,2 prosent. Ytterpunktene er Finnmark og Sogn og Fjordane med svarandeler på henholdsvis 29,9 og 37,1 prosent. Til tross for en god geografisk representativitet, bør man ved fortolkning av resultatene være klar over at det forekommer skjevheter i datamaterialet. Eksempelvis befinner bare litt over to prosent av bedriftene seg i Finnmark mens ca. én av fem bedrifter er i finne i Oslo og Akershus.

Tabell 4.1 Antall bedrifter i bruttoutvalget, antall svar og svarandeler, etter regioner

Regioner	Antall av bedrifter	Antall svar	Svarandel (%)	Andel av utvalget (%)
NHO Agder	923	275	29,8 %	5,2 %
NHO Buskerud	930	281	30,2 %	5,3 %
NHO Finnmark	395	118	29,9 %	2,2 %
NHO Hordaland	1 514	465	30,7 %	8,8 %
NHO Innlandet	1 514	489	32,3 %	9,2 %
NHO Møre og Romsdal	1 062	340	32,0 %	6,4 %
NHO Nordland	998	321	32,2 %	6,1 %
NHO Oslo og Akershus	3 371	1 012	30,0 %	19,1 %
NHO Rogaland	1 383	432	31,2 %	8,1 %
NHO Sogn og Fjordane	536	199	37,1 %	3,8 %
NHO Telemark	637	208	32,7 %	3,9 %
NHO Troms	657	213	32,4 %	4,0 %
NHO Trøndelag	1 552	477	30,7 %	9,0 %
NHO Vestfold	770	236	30,6 %	4,5 %
NHO Østfold	771	236	30,6 %	4,5 %
Totalt	17 013	5 302	31,2 %	100,0 %

Tabell 4.2 viser svarandeler etter NHOs landsforeninger. Her ser vi at mange av foreningene er godt representert med svarandeler rundt landsgjennomsnittet, men med noe større spredning enn for regionene. Tabellen viser også at det er en betydelig variasjon i størrelsen blant landsforeningene målt i antall bedrifter. Byggenæringens Landsforening (BNL) er NHOs største med flere enn 3 500 bedrifter. Med en svarandel på 33 prosent, som tilsvarte nesten 1 200 bedrifter, utgjør disse mer enn 20 prosent av datagrunnlaget. Store landsforeninger som NHO Reiseliv, Norsk Industri og Norsk Teknologi utgjør også en betydelig andel av datagrunnlaget. Dette er forhold man bør ta i betraktning ved fortolkning av resultatene.

Tabell 4.2 Antall bedrifter i bruttoutvalget, antall svar (nettoutvalget) og svarandeler, etter landsforening

NHO landsforening	Antall av bedrifter i utvalg	Antall svar	Svarandel (%)	Andel svar av totalen (%)
Byggenæringens Landsforening (BNL)	3 572	1 178	33,0 %	22,2 %
Norsk Industri	1 840	673	36,6 %	12,7 %
NHO Reiseliv	2 196	619	28,2 %	11,7 %
Norsk Teknologi	1 549	414	26,7 %	7,8 %
NHO Håndverk	1 422	386	27,1 %	7,3 %
Abelia	978	343	35,1 %	6,5 %
NHO Service	821	315	38,4 %	5,9 %
Norges bilbransjeforbund (NBF)	1 203	314	26,1 %	5,9 %
NHO Mat og Landbruk	709	243	34,3 %	4,6 %
Energi Norge	285	140	49,1 %	2,6 %
NHO Mat og Drikke	395	109	27,6 %	2,1 %
NHO Kiosk Bensin Service	547	99	18,1 %	1,9 %
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	365	91	24,9 %	1,7 %
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	326	91	27,9 %	1,7 %
NHO Logistikk og Transport	283	86	30,4 %	1,6 %
Norsk olje og gass	124	66	53,2 %	1,2 %
NHO Transport	138	46	33,3 %	0,9 %
NHO Idrett	90	29	32,2 %	0,5 %
INT	69	27	39,1 %	0,5 %
NHO Sjøfart	36	16	44,4 %	0,3 %
NHO Luftfart	61	14	23,0 %	0,3 %
NHO Handel	4	3	75,0 %	0,1 %
Totalt	17 013	5 302	31,2 %	100,0 %

En alternativ måte å beregne svarandeler er å ta utgangspunkt i antall årsverk i de bedriftene som besvarte undersøkelsen. Dette er vist i Tabellene 4.3 og 4.4. Blant de 5 300 bedriftene som besvarte spørreskjemaet og som er benyttet i analysen, ble det i alt utført i overkant av 182 000 årsverk.

Tabell 4.3 Antall årsverk i nettoutvalg og bruttoutvalg av bedrifter, etter region

Region	Totalt antall årsverk	Årsverk besvart	Svarandel (%)	Andel årsverk av totalt
NHO Agder	21 653	8 935	41 %	4,9 %
NHO Buskerud	22 121	8 421	38 %	4,6 %
NHO Finnmark	5 028	1 429	28 %	0,8 %
NHO Hordaland	41 144	15 116	37 %	8,3 %
NHO Innlandet	25 117	9 640	38 %	5,3 %
NHO Møre og Romsdal	24 736	10 598	43 %	5,8 %
NHO Nordland	17 749	7 758	44 %	4,3 %
NHO Oslo og Akershus	123 815	50 247	41 %	27,6 %
NHO Rogaland	65 002	28 827	44 %	15,8 %
NHO Sogn og Fjordane	9 194	3 469	38 %	1,9 %
NHO Telemark	13 185	4 702	36 %	2,6 %
NHO Troms	12 379	6 025	49 %	3,3 %
NHO Trøndelag	33 424	12 795	38 %	7,0 %
NHO Vestfold	16 227	6 649	41 %	3,7 %
NHO Østfold	18 259	7 471	41 %	4,1 %
Totalt	449 033	182 082	41 %	100,0 %

Tabell 4.3 viser antall årsverk i de bedriftene som har besvart (nettoutvalget), som andel av årsverk i alle bedrifter som fikk tilsendt skjema (bruttoutvalget). Denne viser at antall årsverk i nettoutvalget var 41 prosent, mens antallet bedrifter utgjorde 31 prosent. Dette er en alternativ måte å vise antall besvarelser målt i antall årsverk bedriftene som besvarte sysselsetter.

Målt som antall årsverk bedriftene utgjør, er Norsk industri den største landsforeningen. Med en svarandel på 43 prosent, utgjorde Norsk Industris bedrifter nesten 50 000 årsverk. Samtidig utgjør disse årsverkene mer enn en fjerdedel, eller 27 prosent av totalt antall årsverk.

Alle resultater som er presentert i figurer og tabeller i dette notatet er basert på uvektede resultater. Dette medfører at alle besvarelser teller like mye uavhengig av bedriftens størrelse (målt i antall årsverk og omsetning), næringstilhørighet og regional beliggenhet. På grunn av undersøkelsens gode representativitet på disse dimensjonene har vekting derfor ikke gjort store utslag på hovedfunnene. Se også Vedlegg 2.

På grunn av at landsforeningens ulike størrelser, vil besvarelsene for de aller minste kunne gi uforholdsmessige store utslag. I tabeller og figurer som viser statistikk etter landsforeninger, er de med færre enn 20 besvarelser ikke vist. De inngår likevel i totalutvalget blant de 5 302 bedriftene.

Tabell 4.4 Antall årsverk som bedriftene i nettoutvalget sysselsetter, etter landsforening

Landsforening	Totalt i utvalget	Årsverk besvart	Svarandel (%)	Andel årsverk av totalt
Abelia	32 374	10 828	33 %	5,9 %
Byggenæringens Landsforening (BNL)	62 133	26 476	43 %	14,5 %
Energi Norge	11 528	5 745	50 %	3,2 %
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	8 639	3 061	35 %	1,7 %
INT	555	236	43 %	0,1 %
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	11 436	4 719	41 %	2,6 %
Norges bilbransjeforbund (NBF)	16 494	4 943	30 %	2,7 %
NHO Handel	138	138	100 %	0,1 %
NHO Håndverk	6 048	1 744	29 %	1,0 %
NHO Idrett	1 566	455	29 %	0,2 %
NHO Kiosk Bensin Service	3 185	589	18 %	0,3 %
NHO Logistikk og Transport	7 740	3 131	40 %	1,7 %
NHO Luftfart	8 321	3 817	46 %	2,1 %
NHO Mat og Drikke	13 197	4 416	33 %	2,4 %
NHO Mat og Landbruk	19 268	8 737	45 %	4,8 %
NHO Reiseliv	26 636	10 038	38 %	5,5 %
NHO Service	42 402	17 766	42 %	9,8 %
NHO Sjøfart	5 331	2 807	53 %	1,5 %
NHO Transport	7 207	3 216	45 %	1,8 %
Norsk Industri	115 425	49 254	43 %	27,1 %
Norsk olje og gass	20 175	11 215	56 %	6,2 %
Norsk Teknologi	29 235	8 751	30 %	4,8 %
Totalt	449 033	182 082	41 %	100,0 %

Kort oppsummert kan vi si at tallene i barometeret er representative for NHOs medlemsbedrifter, men at NHOs medlemsbedrifter ikke er et direkte speilbilde av norsk næringsliv.

I notatet presenterer vi derfor i hovedsak tall spesifisert på landsforening. Der vi presenterer det samlede bildet, omtaler vi forskjellene mellom landsforeninger, regioner og næringer i teksten. I tabelldelen (Vedlegg 3) framkommer også tall for de fleste dimensjonene i undersøkelsen.

Referanser

- Arnesen, Clara Åse, Liv-Anne Støren, Jannecke Wiers-Jenssen (2013) Tre år etter mastergraden – arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med jobb og utdanning: Kandidatundersøkelse av mastergradskandidater og psykologer fra universitetene. NIFU-rapport 41-2013.
- Autor, D.H., F. Levy and R.J. Murnane (2003) The skill content of recent Technological Change: An Empirical Exploration. The Quarterly Journal of Economics, Vol. 118, No 4, pp. 1279-1333.
- Bjørkeng, Birgit (2013) Ferdigheter i voksenbefolkningen. Resultater fra den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse (PIAAC). Oslo: SSB rapport 2013/42.
- Børing, Pål & Sveinung Skule (2013) Betydningen av videreutdanning for bedrifters produktivitet: En studie basert på sysselsettingsdata koblet mot utdanningsdata og regnskapsdata. NIFU-rapport 9-2013.
- Cappelen, Ådne, Hege Gjefsen, Marit Gjelsvik, Inger Holm og Nils Martin Stølen (2013) Forecasting demand and supply of labour by education. Oslo: SSB Reports 48/2013.
- Carlsten, Tone Cecilie, Torild Nilsen Mohn, Ellen Brandt and Are Turmo (2006) Country Background Report 2006 Norway. OECD Activity on Recognition of Non-formal and Informal Learning (RNFIL). Oslo: NIFU STEP/VOX/Ministry of Education and Research.
- Eurofund (2013) Employment polarization and job quality in the crisis: European Jobs Monitor 2013, Eurofund, Dublin
- Frey, Carl Benedict & Osborne, Michael A. (2013) The Future of Employment: How Susceptible are Jobs to Computerisation?
- Kunnskapsdepartementet (2009) St.meld. nr. 44 (2008-2009) Utdanningslinja
- KD (2011) Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)
- KD (2008) St.meld. nr. 44 (2008-2009) Utdanningslinja.
- Pajarinen, M. & Rouvinen, P. (2014). "Computerization Threatens One Third of Finnish Employment". ETLA Brief No 22.
- Solberg, Espen, Pål Børing, Knut Arild Larsen, Audun Gleinsvik, Dorothy S. Olsen (2013) Bedriftkultur for læring: En studie av videreutdanning og opplæring i norske små og mellomstore bedrifter. NIFU-rapport 27-2013.

Vedlegg 1: Spørreskjema

NIFU

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

1. I hvilken grad har (bedrift) i dag et udekket kompetansebehov?

I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
☐	☐	☐	☐

Bedrifter som svarte i stor eller i liten grad fikk spørsmål 2 og 3, resten hoppet videre til spørsmål 4

2. I hvilken grad har mangel på kompetanse ført til at bedriften har

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Tapte kunder eller markedsandeler	☐	☐	☐	☐
Skrinlagt eller utsatt utvidelse av virksomheten	☐	☐	☐	☐
Redusert virksomheten	☐	☐	☐	☐

3. I hvilken grad er det aktuelt for bedriften å dekke behovet for kompetanse gjennom å...

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Ansette nye personer for å dekke kompetansebehovet	☐	☐	☐	☐
Heve kompetansen til dagens ansatte	☐	☐	☐	☐
Sette ut tjenester til andre (outsourcing)	☐	☐	☐	☐
Leie inn ekspertise (for en periode)	☐	☐	☐	☐

4. I hvilken grad har bedriften problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Ikke aktuelt å rekruttere nå
☒	☐	☐	☐	☐

5. Hvilke av disse yrkesgrupper utgjør sentral kompetanse for din bedrift **i dag**?

(flere valg er mulig)

☐ Advokater, jurister	☐ Arkitekter, designere
☐ Bibliotekarer, arkivarer	☐ Forskere
☐ Håndverkere (elektrikere, murere, rørleggere, snekkere o.l.)	☐ Industriarbeidere
☐ IT-konsulenter/teknikere	☐ Journalister, forfattere
☐ Sekretærer og arkivpersonale	☐ Kunstneriske yrker
☐ Ledere/direktører	☐ Medarbeidere/funksjonærer innen økonomi, administrasjon og salg
☐ Medisinske yrker	☐ Pleie- og omsorgsarbeidere
☐ Prosess- og maskinoperatører, montører	☐ Realister (f.eks. biologer, statistikere, matematikere, kjemikere, fysikere)
☐ Rådgivere innen økonomi, salg, finans, HR og administrasjon	☐ Salgs- og serviceyrker (bl.a. kundebehandlere, restaurantmedarbeidere, frisører, butikkselgere)
☐ Sikkerhetsarbeidere	☐ Sivilingeniører, ingeniører, teknikere
☐ Transportarbeidere	☐ Undervisningsyrker, pedagoger på alle utdanningsnivåer
☐ Yrker innen jordbruk, skogbruk, fiske	☐ Yrker innen kultur, idrett, estetiske fag
☐ Andre yrker eller spesifiser: ____	

6. Antar du at bedriftens kompetansebehov med hensyn til yrkesgrupper vil være vesentlig forskjellig **om fem år**?

- Ja Nei

Bedrifter som svarte ja på spørsmål 6 fikk spørsmål 7, resten hoppet videre til spørsmål 8

7. Hvilke av disse yrkesgrupper **antar** du vil utgjøre sentral kompetanse for din bedrift **om fem år**?

(flere valg er mulig)

☐ Advokater, jurister	☐ Arkitekter, designere
☐ Bibliotekarer, arkivarer	☐ Forskere
☐ Håndverkere (elektrikere, murere, rørleggere, snekkere o.l.)	☐ Industriarbeidere
☐ IT-konsulenter/teknikere	☐ Journalister, forfattere
☐ Sekretærer og arkivpersonale	☐ Kunstneriske yrker
☐ Ledere/direktører	☐ Medarbeidere/funksjonærer innen økonomi, administrasjon og salg
☐ Medisinske yrker	☐ Pleie- og omsorgsarbeidere
☐ Prosess- og maskinoperatører, montører	☐ Realister (f.eks. biologer, statistikere, matematikere, kjemikere, fysikere)
☐ Rådgivere innen økonomi, salg, finans, HR og administrasjon	☐ Salgs- og serviceyrker (bl.a. kundebehandlere, restaurantmedarbeidere, frisører, butikkselgere)
☐ Sikkerhetsarbeidere	☐ Sivilingeniører, ingeniører, teknikere
☐ Transportarbeidere	☐ Undervisningsyrker, pedagoger på alle utdanningsnivåer
☐ Yrker innen jordbruk, skogbruk, fiske og havbruk	☐ Yrker innen kultur, idrett, estetiske fag
☐ Andre yrker eller spesifiser: ____	

8. I hvilken grad har bedriften behov for følgende fagkompetanse **i dag**?

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Forsvars- og sikkerhetsfag	☐	☐	☐	☐
Helse-, sosial- og idrettsfag	☐	☐	☐	☐
Humanistiske og estetiske fag	☐	☐	☐	☐
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	☐	☐	☐	☐
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	☐	☐	☐	☐
Primærnæringsfag	☐	☐	☐	☐
Samferdselsfag	☐	☐	☐	☐
Samfunnsfag og juridiske fag	☐	☐	☐	☐
Økonomiske og administrative fag	☐	☐	☐	☐

9. Antar du at bedriftens behov for fagkompetanse vil være vesentlig forskjellig **om fem år**?

Ja Nei

Bedrifter som svarte ja på spørsmål 9 fikk spørsmål 10, resten hoppet videre til spørsmål 11

10. I hvilken grad **antar** du bedriften vil ha behov for følgende fagkompetanse **om fem år**?

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Forsvars- og sikkerhetsfag	☐	☐	☐	☐
Helse-, sosial- og idrettsfag	☐	☐	☐	☐
Humanistiske og estetiske fag	☐	☐	☐	☐
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	☐	☐	☐	☐
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	☐	☐	☐	☐
Primærnæringsfag	☐	☐	☐	☐
Samferdselsfag	☐	☐	☐	☐
Samfunnsfag og juridiske fag	☐	☐	☐	☐
Økonomiske og administrative fag	☐	☐	☐	☐

11. I hvilken grad har bedriften behov for å rekruttere personale på følgende utdanningsnivå **i dag**?

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Doktorgrad	☐	☐	☐	☐
Universitets/høgskoleutdanning på mastergradsnivå	☐	☐	☐	☐
Universitets-/høgskoleutdanning på bachelornivå	☐	☐	☐	☐
Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	☐	☐	☐	☐
Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	☐	☐	☐	☐
Fullført grunnskoleutdanning	☐	☐	☐	☐

12. Antar du at bedriftens kompetansebehov med hensyn til utdanningsnivå vil være vesentlig forskjellig **om fem år**?

Ja Nei

Bedrifter som svarte ja på spørsmål 12 fikk spørsmål 13, resten hoppet videre til spørsmål 14

13. I hvilken grad **antar** du at bedriften vil ha behov for å rekruttere personale på følgende utdanningsnivå **om fem år**?

	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt
Doktorgrad	☐	☐	☐	☐
Universitets/høgskoleutdanning på mastergradsnivå	☐	☐	☐	☐
Universitets-/høgskoleutdanning på bachelornivå	☐	☐	☐	☐
Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, (f.eks. teknisk fagskole)	☐	☐	☐	☐
Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	☐	☐	☐	☐
Fullført grunnskoleutdanning	☐	☐	☐	☐

14. Hvor stor betydning har følgende kompetanser ved eventuelle nyansettelser i bedriften **i dag**?

	Stor betydning	En viss betydning	Liten betydning	Ingen betydning
Bruk av IKT-verktøy	☐	☐	☐	☐
Tallforståelse og regneferdigheter	☐	☐	☐	☐
Skriftlig formidlingsevne på norsk	☐	☐	☐	☐
Muntlig kommunikasjon på norsk	☐	☐	☐	☐
Kompetanse i fremmedspråk	☐	☐	☐	☐
Lederkompetanse	☐	☐	☐	☐
Markedsforståelse	☐	☐	☐	☐
Kjennskap til andre lands kulturer	☐	☐	☐	☐
Teknologiforståelse	☐	☐	☐	☐

Bedrifter som svarte «stor betydning» eller «en viss betydning» på kompetanse i fremmedspråk fikk spørsmål 15, resten hoppet videre til spørsmål 16

15. Du har svart at fremmedspråk er viktig for din bedrift. Hvilke fremmedspråk har bedriften et konkret behov for?

☐ Engelsk	☐ Tysk
☐ Fransk	☐ Spansk
☐ Portugisisk	☐ Italiensk
☐ Russisk	☐ Kinesisk
☐ Japansk	☐ Arabisk
☐ Polsk	☐ Finsk
☐ Annet, spesifiser ____	

16. Hvor stor betydning har følgende evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser i bedriften **i dag**?

	Stor betydning	En viss betydning	Liten betydning	Ingen betydning
Kreativitet	☐	☐	☐	☐
Samarbeidsevne	☐	☐	☐	☐
Selvillit	☐	☐	☐	☐
Gjennomføringsevne	☐	☐	☐	☐
Kritisk dømmekraft	☐	☐	☐	☐
Evne til problemløsning	☐	☐	☐	☐
Selvstendighet	☐	☐	☐	☐
Initiativ	☐	☐	☐	☐
Etisk bevissthet	☐	☐	☐	☐
Evne til omstilling	☐	☐	☐	☐

17. NHO er opptatt av å skape gode samarbeidsrelasjoner mellom skole og arbeidsliv. Hvor viktig mener du disse samarbeidsformene er?

	Svært viktig	Noe viktig	Lite viktig	Ikke viktig i det hele tatt
Elever og studenter etablerer bedrifter som en del av undervisningen	☐	☐	☐	☐
Elever og studenter får oppgaver/utfordringer som bygger på reelle problemstillinger i lokale bedrifter	☐	☐	☐	☐
Elever og studenter besøker bedrifter for å få kjennskap til mulige yrker og karriereveier	☐	☐	☐	☐
Rådgivere/karriereveiledere besøker bedrifter for å få kunnskap om mulige yrker og karriereveier for elevene	☐	☐	☐	☐
Ansatte i bedriftene hjelper lærerne med å konkretisere undervisningen knyttet til realfag og teknologi	☐	☐	☐	☐
Unge medarbeidere i bedriftene fremstår som rollemodeller for å skape interesse for realfagene blant elever	☐	☐	☐	☐
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift for en kortere periode	☐	☐	☐	☐
Ansatte i bedrifter underviser i skolen av og til	☐	☐	☐	☐

18. Har bedriften i løpet av de siste tre årene ansatt personer med utdanning på mastergradsnivå eller høyere?

Ja Nei

Bedrifter som svarte ja på spørsmål 18 fikk spørsmål 19, resten hoppet videre til spørsmål 20.

19. Tenk på en av de siste stillingene i bedriften som ble besatt av noen med mastergrad eller høyere. Hvor godt tror du oppgavene i denne stillingen hadde vært utført av noen med utdanning på følgende nivåer?

	svært mye dårligere	noe dårligere	omtrent like godt	Bedre
Universitets-/høgskoleutdanning på bachelornivå (med varighet minst 3 år)	☐	☐	☐	☐
Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	☐	☐	☐	☐
Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	☐	☐	☐	☐

20. Takk for besvarelsen fra din bedrift.

Eventuelle kommentarer kan skrives i tekstfeltet under:

Vedlegg 2: Representativiteten av nettoutvalget

Vi har undersøkt om de bedriftene som besvarte spørreskjemaet og som er brukt i analysen (nettoutvalget) er representative i forhold til de bedriftene som fikk tilsendt spørreskjemaet (bruttoutvalget) etter følgende fire dimensjoner: næring, region, bedriftsstørrelse og landsforening. I Tabell V 2.1 har vi presentert antall bedrifter i brutto- og nettoutvalget etter næring, og den prosentvise fordelingen for hvert utvalg. Vi ser av tabellen at det er totalt 17 013 bedrifter i bruttoutvalget og 5 302 bedrifter i nettoutvalget. Det fremgår av tabellen at for de aller fleste næringene er nettoutvalget representativt i forhold til bruttoutvalget, i betydningen av at prosenttallet i nettoutvalget er om lag det samme som det tilsvarende tallet i bruttoutvalget. For eksempel utgjør antall bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet 23 prosent av det totale antall bedrifter i bruttoutvalget, mens den tilsvarende andelen for nettoutvalget er 22 prosent.

Industrinæringen er imidlertid overrepresentert i nettoutvalget, mens varehandel, reparasjon av motorvogner er underrepresentert. Antall industribedrifter i bruttoutvalget utgjør 14 prosent av det totale antall bedrifter i bruttoutvalget, mens antall industribedrifter i nettoutvalget utgjør 18 prosent av det totale antall bedrifter i nettoutvalget. 15 prosent av bedriftene i bruttoutvalget er innen varehandel, reparasjon av motorvogner, mens den tilsvarende andelen i nettoutvalget er 11 prosent.

På tilsvarende måte har vi i Tabellene V 2.2 - V 2.4 fordelt antall bedrifter i brutto- og nettoutvalget etter henholdsvis region, bedriftsstørrelse og landsforening. Vi ser av Tabell V 2.2 at det er små forskjeller i den prosentvise fordelingen mellom brutto- og nettoutvalget etter region. Det er heller ikke store forskjeller i den prosentvise fordelingen mellom brutto- og nettoutvalget etter landsforening, se Tabell V 2.4. Tabell V 2.3 viser derimot at små bedrifter, hvor bedriftsstørrelse er målt i antall årsverk, er underrepresentert i nettoutvalget.

Tabell V 2.1 Antall NHO-bedrifter i bruttoutvalget og nettoutvalget, etter næring

Næring	Bruttoutvalg		Nettoutvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Jordbruk, skogbruk og fiske (A)	523	3 %	168	3 %
Bergverksdrift og utvinning (B)	132	1 %	58	1 %
Industri (C)	2 464	14 %	967	18 %
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning (D)	225	1 %	117	2 %
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet (E)	80	0 %	30	1 %
Bygge- og anleggsvirksomhet (F)	3 945	23 %	1 182	22 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner (G)	2 570	15 %	596	11 %
Transport og lagring (H)	530	3 %	162	3 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet (I)	1 850	11 %	529	10 %
Informasjon og kommunikasjon (J)	495	3 %	150	3 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet (K)	30	0 %	12	0 %
Omsetning og drift av fast eiendom (L)	217	1 %	65	1 %
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (M)	794	5 %	283	5 %
Forretningsmessig tjenesteyting (N)	868	5 %	291	5 %
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning (O)	2	0 %	0	0 %
Undervisning (P)	144	1 %	39	1 %
Helse- og sosialtjenester (Q)	277	2 %	117	2 %
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter (R)	159	1 %	45	1 %
Annen tjenesteyting (S)	1 174	7 %	327	6 %
Uoppgitt (Z)	534	3 %	164	3 %
Total	17 013	100 %	5 302	100 %

Note: Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes).

Tabell V 2.2 Antall NHO-bedrifter i bruttoutvalget og nettoutvalget, etter region

Region	Bruttoutvalg		Nettoutvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
NHO Agder	923	5 %	275	5 %
NHO Buskerud	930	5 %	281	5 %
NHO Finnmark	395	2 %	118	2 %
NHO Hordaland	1 514	9 %	465	9 %
NHO Innlandet	1 514	9 %	489	9 %
NHO Møre og Romsdal	1 062	6 %	340	6 %
NHO Nordland	998	6 %	321	6 %
NHO Oslo og Akershus	3 371	20 %	1 012	19 %
NHO Rogaland	1 383	8 %	432	8 %
NHO Sogn og Fjordane	536	3 %	199	4 %
NHO Telemark	637	4 %	208	4 %
NHO Troms	657	4 %	213	4 %
NHO Trøndelag	1 552	9 %	477	9 %
NHO Vestfold	770	5 %	236	4 %
NHO Østfold	771	5 %	236	4 %
Total	17 013	100 %	5 302	100 %

Tabell V 2.3 Antall NHO-bedrifter i bruttoutvalget og nettoutvalget, etter bedriftsstørrelse (målt i antall årsverk)

Årsverk	Bruttoutvalg		Nettoutvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1-9 årsverk	8 947	53 %	2 409	45 %
10-19 årsverk	3 198	19 %	1 026	19 %
20-49 årsverk	2 616	15 %	986	19 %
50-99 årsverk	1 037	6 %	423	8 %
100-299 årsverk	660	4 %	294	6 %
Minst 300 årsverk	164	1 %	75	1 %
Uoppgitt årsverk	391	2 %	89	2 %
Total	17 013	100 %	5 302	100 %

Note: Bedriftsstørrelse er målt i antall ansatte, som igjen er målt i antall årsverk.

Tabell V 2.4 Antall NHO-bedrifter i bruttoutvalget og nettoutvalget, etter landsforening

Landsforening	Bruttoutvalg		Nettoutvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Abelia	978	6 %	343	6 %
Byggenæringens Landsforening (BNL)	3 572	21 %	1 178	22 %
Energi Norge	285	2 %	140	3 %
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	365	2 %	91	2 %
INT	69	0 %	27	1 %
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	326	2 %	91	2 %
Norges bilbransjeforbund (NBF)	1 203	7 %	314	6 %
NHO Handel	4	0 %	3	0 %
NHO Håndverk	1 422	8 %	386	7 %
NHO Idrett	90	1 %	29	1 %
NHO Kiosk Bensin Service	547	3 %	99	2 %
NHO Logistikk og Transport	283	2 %	86	2 %
NHO Luftfart	61	0 %	14	0 %
NHO Mat og Drikke	395	2 %	109	2 %
NHO Mat og Landbruk	709	4 %	243	5 %
NHO Reiseliv	2 196	13 %	619	12 %
NHO Service	821	5 %	315	6 %
NHO Sjøfart	36	0 %	16	0 %
NHO Transport	138	1 %	46	1 %
Norsk Industri	1 840	11 %	673	13 %
Norsk olje og gass	124	1 %	66	1 %
Norsk Teknologi	1 549	9 %	414	8 %
Total	17 013	100 %	5 302	100 %

Vedlegg 3: Tabeller for hovedspørsmål for totalutvalget

Udekket kompetansebehov

Tabell V 3.1 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter landsforening

Landsforening	Andel	Antall bedrifter
Abelia	67 %	343
Byggenæringens Landsforening (BNL)	59 %	1178
Energi Norge	57 %	140
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	54 %	91
INT	52 %	27
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	62 %	91
Norges bilbransjeforbund (NBF)	48 %	314
NHO Handel	67 %	3
NHO Håndverk	37 %	386
NHO Idrett	69 %	29
NHO Kiosk Bensin Service	48 %	99
NHO Logistikk og Transport	51 %	86
NHO Luftfart	29 %	14
NHO Mat og Drikke	46 %	109
NHO Mat og Landbruk	58 %	243
NHO Reiseliv	60 %	619
NHO Service	69 %	315
NHO Sjøfart	88 %	16
NHO Transport	65 %	46
Norsk Industri	62 %	673
Norsk olje og gass	59 %	66
Norsk Teknologi	64 %	414
Total	58 %	5302

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.2 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter region

Region	Andel	Antall bedrifter
NHO Agder	53 %	275
NHO Buskerud	54 %	281
NHO Finnmark	66 %	118
NHO Hordaland	63 %	465
NHO Innlandet	56 %	489
NHO Møre og Romsdal	59 %	340
NHO Nordland	66 %	321
NHO Oslo og Akershus	58 %	1012
NHO Rogaland	60 %	432
NHO Sogn og Fjordane	56 %	199
NHO Telemark	50 %	208
NHO Troms	65 %	213
NHO Trøndelag	57 %	477
NHO Vestfold	57 %	236
NHO Østfold	52 %	236
Total	58 %	5302

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.3 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter næring

Næring	Andel	Antall bedrifter
Jordbruk, skogbruk og fiske (A)	55 %	168
Bergverksdrift og utvinning (B)	59 %	58
Industri (C)	60 %	967
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning (D)	56 %	117
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet (E)	57 %	30
Bygge- og anleggsvirksomhet (F)	59 %	1182
Varehandel, reparasjon av motorvogner (G)	52 %	596
Transport og lagring (H)	59 %	162
Overnattings- og serveringsvirksomhet (I)	61 %	529
Informasjon og kommunikasjon (J)	68 %	150
Finansierings- og forsikringsvirksomhet (K)	25 %	12
Omsetning og drift av fast eiendom (L)	54 %	65
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (M)	63 %	283
Forretningsmessig tjenesteyting (N)	70 %	291
Undervisning (P)	51 %	39
Helse- og sosialtjenester (Q)	62 %	117
Kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter (R)	67 %	45
Annen tjenesteyting (S)	36 %	327
Uoppgitt (Z)	66 %	164
Total	58 %	5302

Note: Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes).

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Konsekvenser av udekket kompetansebehov

Tabell V 3.4 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter landsforening

Landsforening	Tapt kunder eller markedsandeler	Skrinlagt eller utsatt utvidelse av virksomheten	Redusert virksomheten	Antall svar
Abelia	41 %	50 %	20 %	230
Byggenæringens Landsforening (BNL)	34 %	43 %	23 %	699
Energi Norge	23 %	36 %	21 %	80
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	27 %	33 %	12 %	49
INT	14 %	36 %	7 %	14
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	55 %	27 %	18 %	56
Norges bilbransjeforbund (NBF)	38 %	28 %	18 %	152
NHO Handel	100 %	50 %	0 %	2
NHO Håndverk	36 %	32 %	18 %	143
NHO Idrett	45 %	40 %	25 %	20
NHO Kiosk Bensin Service	46 %	35 %	19 %	48
NHO Logistikk og Transport	30 %	30 %	18 %	44
NHO Luftfart	0 %	25 %	0 %	4
NHO Mat og Drikke	34 %	26 %	8 %	50
NHO Mat og Landbruk	27 %	28 %	15 %	142
NHO Reiseliv	47 %	37 %	23 %	374
NHO Service	47 %	36 %	19 %	217
NHO Sjøfart	14 %	36 %	7 %	14
NHO Transport	40 %	37 %	20 %	30
Norsk Industri	38 %	39 %	21 %	414
Norsk olje og gass	10 %	23 %	5 %	39
Norsk Teknologi	44 %	46 %	20 %	266
Total	38 %	38 %	20 %	3087

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.5 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter region

Region	Tapt kunder eller markedsandeler	Skrinlagt eller utsatt utvidelse av virksomheten	Redusert virksomheten	Antall svar
NHO Agder	36 %	34 %	20 %	147
NHO Buskerud	44 %	46 %	19 %	151
NHO Finnmark	47 %	45 %	28 %	78
NHO Hordaland	40 %	37 %	19 %	292
NHO Innlandet	33 %	35 %	17 %	276
NHO Møre og Romsdal	38 %	34 %	17 %	202
NHO Nordland	40 %	43 %	21 %	211
NHO Oslo og Akershus	42 %	39 %	19 %	587
NHO Rogaland	35 %	31 %	20 %	261
NHO Sogn og Fjordane	37 %	43 %	19 %	111
NHO Telemark	40 %	36 %	25 %	105
NHO Troms	42 %	43 %	25 %	138
NHO Trøndelag	33 %	41 %	23 %	271
NHO Vestfold	31 %	40 %	19 %	135
NHO Østfold	31 %	36 %	16 %	122
Total	38 %	38 %	20 %	3087

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.6 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag, etter næring

Næring	Tapt kunder eller markedsandeler	Skrinlagt eller utsatt utvidelse av virksomheten	Redusert virksomheten	Antall svar
Jordbruk, skogbruk og fiske (A)	25 %	36 %	18 %	92
Bergverksdrift og utvinning (B)	21 %	29 %	18 %	34
Industri (C)	35 %	32 %	18 %	585
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning (D)	23 %	33 %	23 %	66
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet (E)	18 %	24 %	18 %	17
Bygge- og anleggsvirksomhet (F)	37 %	45 %	23 %	699
Varehandel, reparasjon av motorvogner (G)	41 %	34 %	17 %	307
Transport og lagring (H)	26 %	34 %	14 %	95
Overnattings- og serveringsvirksomhet (I)	48 %	34 %	22 %	321
Informasjon og kommunikasjon (J)	48 %	41 %	17 %	102
Finansierings- og forsikringsvirksomhet (K)	67 %	0 %	0 %	3
Omsetning og drift av fast eiendom (L)	26 %	37 %	14 %	35
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (M)	44 %	48 %	20 %	178
Forretningsmessig tjenesteyting (N)	48 %	46 %	25 %	205
Undervisning (P)	50 %	40 %	10 %	20
Helse- og sosialtjenester (Q)	35 %	35 %	10 %	72
Kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter (R)	40 %	47 %	30 %	30
Annen tjenesteyting (S)	36 %	30 %	21 %	118
Uoppgitt (Z)	31 %	42 %	19 %	108
Total	38 %	38 %	20 %	308
				7

Note: Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes).

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Strategier for å dekke kompetansebehov

Tabell V 3.7 Andelen NHO-bedrifter som oppgir i hvilken grad det er aktuelt for bedriften å dekke behovet for kompetanse gjennom følgende forhold (N=3087)

Ansette nye personer for å dekke kompetansebehovet	66 %
Heve kompetansen til dagens ansatte	84 %
Sette ut tjenester til andre (outsourcing)	32 %
Leie inn ekspertise (for en periode)	41 %

Note: Tabellen omfatter kun de NHO-bedriftene som oppgir at de i stor grad eller i noen grad har et udekket kompetansebehov i dag.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Rekruttering av kvalifisert arbeidskraft

Tabell V 3.8 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, etter landsforening

Landsforening	Andel	Antall bedrifter
Abelia	45 %	343
Byggenæringens Landsforening (BNL)	54 %	1178
Energi Norge	44 %	140
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	52 %	91
INT	48 %	27
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	44 %	91
Norges bilbransjeforbund (NBF)	52 %	314
NHO Handel	33 %	3
NHO Håndverk	47 %	386
NHO Idrett	10 %	29
NHO Kiosk Bensin Service	44 %	99
NHO Logistikk og Transport	34 %	86
NHO Luftfart	21 %	14
NHO Mat og Drikke	29 %	109
NHO Mat og Landbruk	44 %	243
NHO Reiseliv	54 %	619
NHO Service	47 %	315
NHO Sjøfart	75 %	16
NHO Transport	54 %	46
Norsk Industri	52 %	673
Norsk olje og gass	56 %	66
Norsk Teknologi	65 %	414
Total	51 %	5302

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.9 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, etter region

Region	Andel	Antall bedrifter
NHO Agder	37 %	275
NHO Buskerud	49 %	281
NHO Finnmark	60 %	118
NHO Hordaland	58 %	465
NHO Innlandet	48 %	489
NHO Møre og Romsdal	53 %	340
NHO Nordland	55 %	321
NHO Oslo og Akershus	50 %	1012
NHO Rogaland	56 %	432
NHO Sogn og Fjordane	52 %	199
NHO Telemark	49 %	208
NHO Troms	57 %	213
NHO Trøndelag	47 %	477
NHO Vestfold	47 %	236
NHO Østfold	44 %	236
Total	51 %	5302

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.10 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag, etter næring

Næring	Andel	Antall bedrifter
Jordbruk, skogbruk og fiske (A)	45 %	168
Bergverksdrift og utvinning (B)	47 %	58
Industri (C)	50 %	967
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning (D)	45 %	117
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet (E)	43 %	30
Bygge- og anleggsvirksomhet (F)	58 %	1182
Varehandel, reparasjon av motorvogner (G)	50 %	596
Transport og lagring (H)	40 %	162
Overnattings- og serveringsvirksomhet (I)	58 %	529
Informasjon og kommunikasjon (J)	53 %	150
Finansierings- og forsikringsvirksomhet (K)	33 %	12
Omsetning og drift av fast eiendom (L)	38 %	65
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (M)	47 %	283
Forretningsmessig tjenesteyting (N)	51 %	291
Undervisning (P)	41 %	39
Helse- og sosialtjenester (Q)	32 %	117
Kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter (R)	20 %	45
Annen tjenesteyting (S)	45 %	327
Uoppgitt (Z)	51 %	164
Total	51 %	5302

Note: Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes).

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Yrkesgrupper som utgjør sentral kompetanse

Tabell V 3.11 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at følgende yrkesgrupper utgjør sentral kompetanse for bedriften i dag og/eller om fem år (N=5302)

Yrker	Andel
Advokater, jurister	4 %
Arkitekter, designere	5 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	2 %
Håndverkere	34 %
Industriarbeidere	13 %
IT-konsulenter/-teknikere	12 %
Journalister forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	18 %
Medarbeidere/funksjonærer økonomi, admin. og salg	21 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører, montører	10 %
Realister	3 %
Rådgivere innen økonomi, salg, finans, HR og admin.	11 %
Salgs- og serviceyrker	22 %
Sikkerhetsarbeidere	2 %
Sivilingeniører, ingeniører, teknikere	27 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger på alle utdanningsnivåer	3 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk, fiske	3 %
Yrker innen kultur, idrett, estetiske fag	1 %

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Behov for fagkompetanse

Tabell V 3.12 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad har behov for følgende fagkompetanse i dag eller antar at de vil ha behov for dette om fem år (N=5302)

Fagkompetanse	Andel
Forsvars- og sikkerhetsfag	1 %
Helse-, sosial- og idrettsfag	2 %
Humanistiske og estetiske fag	1 %
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	1 %
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	29 %
Primærnæringsfag	3 %
Samferdselsfag	2 %
Samfunnsfag og juridiske fag	2 %
Økonomiske og administrative fag	13 %

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Behov for rekruttering av personale etter utdanningsnivå

Tabell V 3.13 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de i stor grad har behov for å rekruttere personale på følgende utdanningsnivå i dag og/eller om fem år (N=5302)

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Universitets/høgskoleutdanning på mastergradsnivå	10 %
Universitets-/høgskoleutdanning på bachelornivå	13 %
Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	21 %
Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	36 %
Fullført grunnskoleutdanning	14 %

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Kompetanser ved eventuelle nyansettelser

Tabell V 3.14 Hvor stor betydning følgende kompetanser har ved eventuelle nyansettelser i NHO-bedriftene i dag

Kompetanse	Gjennomsnitt	Antall svar
Bruk av IKT-verktøy	3,1	4756
Tallforståelse og regneferdigheter	3,1	4687
Skriftlig formidlingsevne på norsk	3,2	4730
Muntlig kommunikasjon på norsk	3,5	4772
Kompetanse i fremmedspråk	2,5	4620
Lederkompetanse	2,9	4718
Markedsforståelse	3,0	4717
Kjennskap til andre lands kulturer	2,2	4567
Teknologiforståelse	3,0	4690

Note: 4= «stor betydning», 3= «en viss betydning», 2= «liten betydning», og 1= «ingen betydning».

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Behov for fremmedspråk

Tabell V 3.15 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at de har et konkret behov for følgende fremmedspråk (N=5302)

Fremmedspråk	Andel
Engelsk	44 %
Tysk	14 %
Fransk	4 %
Spansk	4 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	3 %
Kinesisk	2 %
Japansk	1 %
Arabisk	1 %
Polsk	6 %
Finsk	1 %

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser

Tabell V 3.16 Hvor stor betydning har følgende evner og holdninger ved eventuelle nyansettelser i NHO-bedriftene i dag

Evner og holdninger	Gjennomsnitt	Antall svar
Kreativitet	3,3	4837
Samarbeidsevne	3,9	4895
Selvtillit	3,4	4802
Gjennomføringsevne	3,8	4855
Kritisk dømmekraft	3,4	4776
Evne til problemløsning	3,7	4862
Selvstendighet	3,7	4896
Initiativ	3,7	4821
Etisk bevissthet	3,3	4764
Evne til omstilling	3,4	4785

Noter: 1) 4= «stor betydning», 3= «en viss betydning», 2= «liten betydning», og 1= «ingen betydning». 2) For hver kategori har vi beregnet gjennomsnittet for alle bedrifter. 3) Uoppgitte svar er utelatt.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Samarbeid mellom skole og næringsliv

Tabell V 3.17 Viktigheten av følgende samarbeidsrelasjoner mellom skole og arbeidsliv blant NHO-bedrifter

Samarbeidsrelasjoner	Gjenno msnitt	Antall svar
Elever og studenter etablerer bedrifter som en del av undervisningen	3,0	4802
Elever og studenter får oppgaver/utfordringer som bygger på reelle problemstillinger i lokale bedrifter	3,5	4813
Elever og studenter besøker bedrifter for å få kjennskap til mulige yrker og karriereveier	3,5	4859
Rådgivere/karriereveiledere besøker bedrifter for å få kunnskap om mulige yrker og karriereveier for elevene	3,4	4799
Ansatte i bedriftene hjelper lærerne med å konkretisere undervisningen knyttet til realfag og teknologi	3,2	4777
Unge medarbeidere i bedriftene fremstår som rollemodeller for å skape interesse for realfagene blant elever	3,3	4777
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift for en kortere periode	2,9	4792
Ansatte i bedrifter underviser i skolen av og til	3,0	4793

Noter: 1) 4= «svært viktig», 3= «noe viktig», 2= «lite viktig», og 1= «ikke viktig i det hele tatt». 2) For hver samarbeidsform har vi beregnet gjennomsnittet for alle bedrifter. 3) Uoppgitte svar er utelatt.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Betydningen av mastergradskompetanse

Tabell V 3.18 Andelen NHO-bedrifter med nylig ansatte mastere som oppgir at oppgavene til den siste ansatte med mastergrad eller høyere kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med utdanning på følgende nivåer (N=1451)

Universitets-/høgskoleutdanning på bachelornivå (med varighet minst 3 år)	53 %
Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	15 %
Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	9 %

Note: Tabellen viser andelen bedrifter som svarer «omtrent like godt» eller «bedre» for de angitte utdanningsnivåene.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.19 Andelen NHO-bedrifter med nylig ansatte mastere som oppgir at oppgavene til den siste ansatte med mastergrad eller høyere kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med utdanning på følgende nivåer, etter landsforening

Landsforening	Universitets- /høgskoleutdanning på bachelornivå (med varighet minst 3 år)	Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	Antall svar
Abelia	40 %	7 %	4 %	237
Byggenæringens Landsforening (BNL)	64 %	27 %	13 %	195
Energi Norge	35 %	2 %	1 %	83
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL)	58 %	17 %	0 %	36
INT	20 %	20 %	20 %	5
Mediebedriftenes Landsforening (MBL)	66 %	11 %	5 %	38
Norges bilbransjeforbund (NBF)	58 %	23 %	13 %	31
NHO Handel	50 %	0 %	0 %	2
NHO Håndverk	63 %	50 %	50 %	8
NHO Idrett	54 %	0 %	15 %	13
NHO Kiosk Bensin Service				0
NHO Logistikk og Transport	58 %	25 %	8 %	24
NHO Luftfart	25 %	13 %	13 %	8
NHO Mat og Drikke	34 %	3 %	3 %	29
NHO Mat og Landbruk	50 %	13 %	7 %	76
NHO Reiseliv	73 %	39 %	34 %	90
NHO Service	66 %	19 %	12 %	145
NHO Sjøfart	57 %	14 %	14 %	7
NHO Transport	50 %	0 %	0 %	14
Norsk Industri	52 %	8 %	5 %	288
Norsk olje og gass	36 %	2 %	2 %	58
Norsk Teknologi	59 %	23 %	6 %	64
Total	53 %	15 %	9 %	1451

Note: Tabellen viser andelen bedrifter som svarer «omtrent like godt» eller «bedre» for de angitte utdanningsnivåene.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.20 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at oppgaver i stillinger besatt av noen med mastergrad eller høyere kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med utdanning på følgende lavere nivå, etter region

Region	Universitets- /høgskoleutdanning på bachelornivå (med varighet minst 3 år)	Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	Antall svar
NHO Agder	49 %	12 %	9 %	89
NHO Buskerud	53 %	18 %	11 %	72
NHO Finnmark	68 %	20 %	12 %	25
NHO Hordaland	59 %	20 %	11 %	117
NHO Innlandet	52 %	21 %	7 %	87
NHO Møre og Romsdal	64 %	17 %	5 %	86
NHO Nordland	47 %	15 %	12 %	74
NHO Oslo og Akershus	50 %	11 %	6 %	406
NHO Rogaland	55 %	14 %	11 %	137
NHO Sogn og Fjordane	55 %	24 %	14 %	42
NHO Telemark	64 %	14 %	9 %	44
NHO Troms	55 %	7 %	7 %	58
NHO Trøndelag	52 %	18 %	12 %	109
NHO Vestfold	48 %	13 %	10 %	60
NHO Østfold	44 %	11 %	4 %	45
Total	53 %	15 %	9 %	1451

Note: Tabellen viser andelen bedrifter som svarer «omtrent like godt» eller «bedre» for de angitte utdanningsnivåene.

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Tabell V 3.21 Andelen NHO-bedrifter som oppgir at oppgaver i stillinger besatt av noen med mastergrad eller høyere kunne vært utført omtrent like godt eller bedre av noen med utdanning på følgende lavere nivå, etter næring

Næring	Universitets- /høgskoleutdanning på bachelornivå (med varighet minst 3 år)	Fagskoleutdanning (yrkesrettet utdanning fra et halvt til to år, f.eks. teknisk fagskole)	Fullført videregående opplæring (f.eks. fagbrev, svennebrev)	Antall svar
Jordbruk, skogbruk og fiske (A)	58 %	24 %	9 %	45
Bergverksdrift og utvinning (B)	29 %	5 %	2 %	42
Industri (C)	54 %	11 %	6 %	327
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyni ng (D)	29 %	3 %	1 %	70
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirks omhet (E)	55 %	9 %	9 %	11
Bygge- og anleggsvirksomhet (F)	65 %	26 %	10 %	176
Varehandel, reparasjon av motorvogner (G)	47 %	11 %	4 %	79
Transport og lagring (H)	56 %	13 %	7 %	54
Overnattings- og serveringsvirksom het (I)	78 %	41 %	38 %	80
Informasjon og kommunikasjon (J)	60 %	8 %	4 %	84
Finansierings- og forsikringsvirksom het (K)	56 %	0 %	0 %	9
Omsetning og drift av fast eiendom (L)	53 %	0 %	5 %	19
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (M)	34 %	4 %	2 %	187
Forretningsmessig tjenesteyting (N)	57 %	23 %	15 %	94
Undervisning (P)	59 %	23 %	14 %	22
Helse- og sosialtjenester (Q)	68 %	13 %	7 %	68
Kulturell virksomhet, underholdning, fritidsaktiviteter (R)	63 %	6 %	13 %	16
Annen tjenesteyting (S)	50 %	25 %	25 %	16
Uoppgitt (Z)	58 %	19 %	13 %	52
Total	53 %	15 %	9 %	1451

Noter: 1) Tabellen viser andelen bedrifter som svarer «omtrent like godt» eller «bedre» for de angitte utdanningsnivåene. 2) Næring er basert på Standard for næringsgruppering (SN2007) (alfabetiske NACE-koder i parentes).

Kilde: NIFU/Kompetansebarometer for NHO

Vedlegg 4: Regionsvise tabeller

Alle fylkene har en relativt høy svarprosent som varierer mellom 29,8 prosent for NHO Agder til 37,1 prosent for NHO Sogn og Fjordane. Svarprosentene for samtlige av fylkene har liten spredning og ligger dermed nær den som gjelder for alle regioner samlet sett og som er på 31,2 prosent. Vi har dermed god representativitet per region i utvalget. Fordeles bedriftenes svar på region og landsforening, vil vi for de minste regionene få tilfeller med få enheter/bedrifter i utvalget. Dette må det tas hensyn til i tolkningen av resultatene.

Svarandeler per region

Regioner	Totalt antall bedrifter	Antall svar	Svarandel (%)
NHO Agder	923	275	29,8 %
NHO Buskerud	930	281	30,2 %
NHO Finnmark	395	118	29,9 %
NHO Hordaland	1 514	465	30,7 %
NHO Innlandet	1 514	489	32,3 %
NHO Møre og Romsdal	1 062	340	32,0 %
NHO Nordland	998	321	32,2 %
NHO Oslo og Akershus	3 371	1012	30,0 %
NHO Rogaland	1 383	432	31,2 %
NHO Sogn og Fjordane	536	199	37,1 %
NHO Telemark	637	208	32,7 %
NHO Troms	657	213	32,4 %
NHO Trøndelag	1 552	477	30,7 %
NHO Vestfold	770	236	30,6 %
NHO Østfold	771	236	30,6 %
Totalsum	17 013	5 302	31,2 %

For de fleste spørsmålene viser de følgende tabellene regionvise tall etter landsforening (se oversikt under). For de fleste av tabellene har vi slått sammen andelen bedrifter som har svart i stor grad eller i noen grad. Kolonnen «Total» i hver tabell viser det totale antall bedrifter per landsforening som har svart på spørsmålet. Prosentandelen i hver tabell er beregnet ut fra dette totaltallet.

Som ellers i notatet er alle andelene basert på antall bedrifter som har besvart. Dette betyr videre at en bedrift er representert med ett svar uavhengig av bedriftens størrelse, målt i årsverk eller omsetning. En bedrifts besvarelse teller dermed like mye uavhengig om bedriften er stor eller liten. Ved sammenligninger mellom bransjer og landsforeninger, som varierer mye i størrelse, vil en slik metode kunne gi et annet resultat enn hvis bedriftenes størrelse ble justert for.

Tabellsettet inneholder regionvise tabellsett

1	I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?	Fordelt etter landsforening
2	Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov	Fordelt etter landsforening per konsekvens
3	I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?	Fordelt etter landsforening
4	Behov etter utdanningsnivå per landsforening	Fordelt etter landsforening
5	Sentrale yrker i dag og om fem år	Fordelt etter landsforening
6	Foretrukne samarbeidsform mellom bedrift og skole	Fordelt etter landsforening
7	Kompetansebehov ved nyansettelse	Fordelt etter skår
8	Konkret behov for fremmedspråk	Fordelt etter språk

Landsforeninger med færre enn 5 bedrifter er ikke vist i tabellene. Dette av hensyn til enkeltbedrifters besvarelser og av analysehensyn.

NHO Agder

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	47 %	17
BNL	52 %	63
Energi Norge	56 %	9
NBF	44 %	16
NHO Håndverk	25 %	16
NHO Kiosk Bensin Service	17 %	6
NHO Mat og Drikke	29 %	14
NHO Mat og Landbruk	75 %	8
NHO Reiseliv	57 %	47
NHO Service	47 %	17
Norsk Industri	73 %	41
Norsk Teknologi	91 %	11
Total	53 %	275

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	50 %	8
BNL	39 %	33
Energi Norge	40 %	5
NBF	0 %	7
NHO Mat og Landbruk	33 %	6
NHO Reiseliv	37 %	27
NHO Service	25 %	8
Norsk Industri	37 %	30
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	36 %	147

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	8
BNL	33 %	33
Energi Norge	20 %	5
NBF	0 %	7
NHO Mat og Landbruk	50 %	6
NHO Reiseliv	37 %	27
NHO Service	50 %	8
Norsk Industri	40 %	30
Norsk Teknologi	30 %	10
Total	34 %	147

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	13 %	8
BNL	21 %	33
Energi Norge	20 %	5
NBF	0 %	7
NHO Mat og Landbruk	17 %	6
NHO Reiseliv	22 %	27
NHO Service	63 %	8
Norsk Industri	13 %	30
Norsk Teknologi	20 %	10
Total	20 %	147

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	29 %	17
BNL	29 %	63
Energi Norge	11 %	9
NBF	38 %	16
NHO Håndverk	38 %	16
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	6
NHO Mat og Drikke	21 %	14
NHO Mat og Landbruk	50 %	8
NHO Reiseliv	47 %	47
NHO Service	29 %	17
Norsk Industri	54 %	41
Norsk Teknologi	55 %	11
Total	37 %	275

Behov etter utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	2 %
Mastergrad	11 %
Bachelorgrad	11 %
Fagskoleutdanning	15 %
Videregående	29 %
Grunnskole	11 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	4 %
Arkitekter, designere	4 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	3 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	30 %
Industriarbeidere	15 %
IT-konsulenter/-teknikere	12 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	5 %
Kunstneriske yrker	2 %
Ledere/direktører	21 %
Medarbeidere/funksjonærer	25 %
Medisinske yrker	3 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	11 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	12 %
Salgs- og serviceyrker	24 %
Sikkerhetsarbeidere	3 %
Sivilingeniører, ingeniører	26 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	1 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	275

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	21 %	73 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	49 %	88 %
Elever besøker bedrifter	56 %	88 %
Rådgivere besøker bedrifter	49 %	83 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	38 %	81 %
Unge medarbeidere i bedrifter er rollemodeller for elever	38 %	79 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	23 %	64 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	23 %	68 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,10
Tallforståelse	3,10
Skriftlig norsk	3,19
Muntlig norsk	3,57
Fremmedspråk	2,50
Lederkompetanse	2,82
Markedskompetanse	3,08
Andre lands kulturer	2,18
Teknologikompetanse	2,94

Språk	Andel
Engelsk	45 %
Tysk	17 %
Fransk	2 %
Spansk	2 %
Portugisisk	0 %
Italiensk	0 %
Russisk	3 %
Kinesisk	3 %
Japansk	0 %
Arabisk	1 %
Polsk	3 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	275

NHO Buskerud

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	64 %	14
BNL	45 %	76
Energi Norge	67 %	9
NBF	47 %	19
NHO Håndverk	56 %	16
NHO Kiosk Bensin Service	40 %	5
NHO Logistikk og Transport	33 %	6
NHO Mat og Drikke	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	27 %	11
NHO Reiseliv	60 %	40
NHO Service	65 %	17
Norsk Industri	71 %	35
Norsk Teknologi	54 %	24
Total	54 %	281

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	9
BNL	44 %	34
Energi Norge	67 %	6
NBF	56 %	9
NHO Håndverk	44 %	9
NHO Reiseliv	38 %	24
NHO Service	45 %	11
Norsk Industri	28 %	25
Norsk Teknologi	46 %	13
Total	44 %	151

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	9
BNL	41 %	34
Energi Norge	83 %	6
NBF	11 %	9
NHO Håndverk	44 %	9
NHO Reiseliv	42 %	24
NHO Service	55 %	11
Norsk Industri	48 %	25
Norsk Teknologi	62 %	13
Total	46 %	151

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	22 %	9
BNL	12 %	34
Energi Norge	50 %	6
NBF	33 %	9
NHO Håndverk	11 %	9
NHO Reiseliv	13 %	24
NHO Service	36 %	11
Norsk Industri	20 %	25
Norsk Teknologi	8 %	13
Total	19 %	151

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	50 %	14
BNL	43 %	76
Energi Norge	44 %	9
NBF	58 %	19
NHO Håndverk	69 %	16
NHO Kiosk Bensin Service	20 %	5
NHO Logistikk og Transport	33 %	6
NHO Mat og Drikke	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	45 %	11
NHO Reiseliv	58 %	40
NHO Service	47 %	17
Norsk Industri	54 %	35
Norsk Teknologi	50 %	24
Total	49 %	281

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	9 %
Bachelorgrad	11 %
Fagskoleutdanning	22 %
Videregående	32 %
Grunnskole	18 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	6 %
Arkitekter, designere	6 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	39 %
Industriarbeidere	11 %
IT-konsulenter/-teknikere	11 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	16 %
Medarbeidere/funksjonærer	20 %
Medisinske yrker	1 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	2 %
Prosess- og maskinoperatører	9 %
Realister (f.eks. biologer)	4 %
Rådgivere innen økonomi	9 %
Salgs- og serviceyrker	23 %
Sikkerhetsarbeidere	1 %
Sivilingeniører, ingeniører	27 %
Transportarbeidere	2 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	0 %
Antall bedrifter som har svart	281

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	20 %	68 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	47 %	81 %
Elever besøker bedrifter	51 %	85 %
Rådgivere besøker bedrifter	46 %	79 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	36 %	76 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	40 %	81 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	20 %	64 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	21 %	65 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,08
Tallforståelse	3,17
Skriftlig norsk	3,27
Muntlig norsk	3,61
Fremmedspråk	2,52
Lederkompetanse	2,86
Markedskompetanse	3,03
Andre lands kulturer	2,16
Teknologikompetanse	2,96

Språk	Andel
Engelsk	44 %
Tysk	16 %
Fransk	4 %
Spansk	6 %
Portugisisk	0 %
Italiensk	1 %
Russisk	2 %
Kinesisk	2 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	7 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	281

NHO Finnmark

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	100 %	10
BNL	60 %	15
NBF	33 %	6
NHO Håndverk	20 %	5
NHO Reiseliv	71 %	24
NHO Service	60 %	5
Norsk Industri	67 %	12
Norsk Teknologi	71 %	14
Total	66 %	118

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	60 %	10
BNL	33 %	9
NHO Reiseliv	65 %	17
Norsk Industri	63 %	8
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	47 %	78

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	50 %	10
BNL	67 %	9
NHO Reiseliv	53 %	17
Norsk Industri	50 %	8
Norsk Teknologi	60 %	10
Total	45 %	78

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	40 %	10
BNL	33 %	9
NHO Reiseliv	35 %	17
Norsk Industri	25 %	8
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	28 %	78

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	70 %	10
BNL	67 %	15
NBF	67 %	6
NHO Håndverk	40 %	5
NHO Reiseliv	50 %	24
NHO Service	60 %	5
Norsk Industri	67 %	12
Norsk Teknologi	79 %	14
Total	60 %	118

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	2 %
Mastergrad	10 %
Bachelorgrad	16 %
Fagskoleutdanning	19 %
Videregående	36 %
Grunnskole	11 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	2 %
Arkitekter, designere	2 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	34 %
Industriarbeidere	12 %
IT-konsulenter/-teknikere	10 %
Journalister, forfattere	3 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	3 %
Ledere/direktører	18 %
Medarbeidere/funksjonærer	19 %
Medisinske yrker	3 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	13 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	14 %
Salgs- og serviceyrker	20 %
Sikkerhetsarbeidere	2 %
Sivilingeniører, ingeniører	25 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger	1 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	3 %
Antall bedrifter som har svart	118

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	36 %	81 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	61 %	86 %
Elever besøker bedrifter	53 %	87 %
Rådgivere besøker bedrifter	50 %	85 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	33 %	80 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	42 %	80 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	19 %	69 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	19 %	69 %

Kompetanse	Verdi
IKT	3,25
Tallforståelse	3,14
Skriftlig norsk	3,19
Muntlig norsk	3,50
Fremmedspråk	2,59
Lederkompetanse	2,95
Markedskompetanse	3,16
Andre lands kulturer	2,23
Teknologikompetanse	3,03

Språk	Andel
Engelsk	44 %
Tysk	15 %
Fransk	3 %
Spansk	5 %
Portugisisk	0 %
Italiensk	4 %
Russisk	16 %
Kinesisk	2 %
Japansk	3 %
Arabisk	1 %
Polsk	3 %
Finsk	6 %
Antall bedrifter som har svart	118

NHO Hordaland

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	68 %	19
BNL	64 %	116
Energi Norge	56 %	18
FHL	44 %	9
MBL	89 %	9
NBF	55 %	29
NHO Håndverk	44 %	54
NHO Kiosk Bensin Service	86 %	7
NHO Logistikk og Transport	40 %	5
NHO Mat og Drikke	33 %	6
NHO Mat og Landbruk	64 %	14
NHO Reiseliv	73 %	37
NHO Service	77 %	26
Norsk Industri	69 %	52
Norsk Teknologi	75 %	40
Norsk olje og gass	60 %	10
Total	63 %	465

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	13
BNL	36 %	74
Energi Norge	20 %	10
MBL	88 %	8
NBF	38 %	16
NHO Håndverk	38 %	24
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	6
NHO Mat og Landbruk	22 %	9
NHO Reiseliv	59 %	27
NHO Service	45 %	20
Norsk Industri	42 %	36
Norsk Teknologi	47 %	30
Norsk olje og gass	0 %	6
Total	40 %	292

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	69 %	13
BNL	47 %	74
Energi Norge	20 %	10
MBL	0 %	8
NBF	31 %	16
NHO Håndverk	25 %	24
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	6
NHO Mat og Landbruk	11 %	9
NHO Reiseliv	30 %	27
NHO Service	40 %	20
Norsk Industri	39 %	36
Norsk Teknologi	43 %	30
Norsk olje og gass	50 %	6
Total	37 %	292

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	13
BNL	22 %	74
Energi Norge	0 %	10
MBL	13 %	8
NBF	19 %	16
NHO Håndverk	21 %	24
NHO Kiosk Bensin Service	0 %	6
NHO Mat og Landbruk	11 %	9
NHO Reiseliv	26 %	27
NHO Service	10 %	20
Norsk Industri	25 %	36
Norsk Teknologi	20 %	30
Norsk olje og gass	0 %	6
Total	19 %	292

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	47 %	19
BNL	59 %	116
Energi Norge	56 %	18
FHL	22 %	9
MBL	67 %	9
NBF	69 %	29
NHO Håndverk	57 %	54
NHO Kiosk Bensin Service	57 %	7
NHO Logistikk og Transport	80 %	5
NHO Mat og Drikke	33 %	6
NHO Mat og Landbruk	29 %	14
NHO Reiseliv	68 %	37
NHO Service	54 %	26
Norsk Industri	67 %	52
Norsk Teknologi	73 %	40
Norsk olje og gass	50 %	10
Total	58 %	465

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	0 %
Mastergrad	9 %
Bachelorgrad	12 %
Fagskoleutdanning	23 %
Videregående	43 %
Grunnskole	12 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	5 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	2 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	40 %
Industriarbeidere	14 %
IT-konsulenter/-teknikere	10 %
Journalister, forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	18 %
Medarbeidere/funksjonærer	19 %
Medisinske yrker	1 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	8 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	9 %
Salgs- og serviceyrker	17 %
Sikkerhetsarbeidere	1 %
Sivilingeniører, ingeniører	27 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger	2 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	465

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	22 %	68 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	46 %	83 %
Elever besøker bedrifter	53 %	86 %
Rådgivere besøker bedrifter	46 %	82 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	32 %	74 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	38 %	77 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	20 %	60 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	22 %	67 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,04
Tallforståelse	3,06
Skriftlig norsk	3,17
Muntlig norsk	3,52
Fremmedspråk	2,44
Lederkompetanse	2,92
Markedskompetanse	2,99
Andre lands kulturer	2,06
Teknologikompetanse	2,92

Språk	Andel
Engelsk	40 %
Tysk	11 %
Fransk	3 %
Spansk	4 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	3 %
Kinesisk	2 %
Japansk	1 %
Arabisk	0 %
Polsk	9 %
Finsk	1 %
Antall bedrifter som har svart	465

NHO Innlandet

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	76 %	17
BNL	62 %	104
Energi Norge	50 %	16
NBF	50 %	40
NHO Håndverk	22 %	23
NHO Kiosk Bensin Service	67 %	9
NHO Mat og Drikke	62 %	13
NHO Mat og Landbruk	55 %	51
NHO Reiseliv	54 %	79
NHO Service	80 %	25
Norsk Industri	56 %	54
Norsk Teknologi	52 %	48
Total	56 %	489

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	13
BNL	28 %	64
Energi Norge	0 %	8
NBF	45 %	20
NHO Håndverk	40 %	5
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	6
NHO Mat og Drikke	13 %	8
NHO Mat og Landbruk	32 %	28
NHO Reiseliv	40 %	43
NHO Service	45 %	20
Norsk Industri	23 %	30
Norsk Teknologi	32 %	25
Total	33 %	276

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	54 %	13
BNL	34 %	64
Energi Norge	13 %	8
NBF	30 %	20
NHO Håndverk	60 %	5
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	6
NHO Mat og Drikke	25 %	8
NHO Mat og Landbruk	39 %	28
NHO Reiseliv	40 %	43
NHO Service	30 %	20
Norsk Industri	30 %	30
Norsk Teknologi	40 %	25
Total	35 %	276

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	0 %	13
BNL	23 %	64
Energi Norge	0 %	8
NBF	20 %	20
NHO Håndverk	0 %	5
NHO Kiosk Bensin Service	17 %	6
NHO Mat og Drikke	0 %	8
NHO Mat og Landbruk	18 %	28
NHO Reiseliv	21 %	43
NHO Service	15 %	20
Norsk Industri	20 %	30
Norsk Teknologi	20 %	25
Total	17 %	276

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	47 %	17
BNL	50 %	104
Energi Norge	44 %	16
NBF	48 %	40
NHO Håndverk	57 %	23
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	9
NHO Mat og Drikke	38 %	13
NHO Mat og Landbruk	33 %	51
NHO Reiseliv	54 %	79
NHO Service	44 %	25
Norsk Industri	50 %	54
Norsk Teknologi	54 %	48
Total	48 %	489

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	0 %
Mastergrad	6 %
Bachelorgrad	7 %
Fagskoleutdanning	22 %
Videregående	31 %
Grunnskole	15 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	3 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	34 %
Industriarbeidere	17 %
IT-konsulenter/-teknikere	12 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	3 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	17 %
Medarbeidere/funksjonærer	21 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	11 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	10 %
Salgs- og serviceyrker	22 %
Sikkerhetsarbeidere	2 %
Sivilingeniører, ingeniører	23 %
Transportarbeidere	3 %
Undervisningsyrker, pedagoger	3 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	7 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	489

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	27 %	72 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	50 %	83 %
Elever besøker bedrifter	55 %	86 %
Rådgivere besøker bedrifter	47 %	81 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	31 %	75 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	34 %	80 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	21 %	61 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	21 %	67 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,08
Tallforståelse	3,03
Skriftlig norsk	3,12
Muntlig norsk	3,51
Fremmedspråk	2,39
Lederkompetanse	2,76
Markedskompetanse	2,97
Andre lands kulturer	1,99
Teknologikompetanse	2,88

Språk	Andel
Engelsk	38 %
Tysk	16 %
Fransk	4 %
Spansk	3 %
Portugisisk	0 %
Italiensk	1 %
Russisk	2 %
Kinesisk	1 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	4 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	489

NHO Møre og Romsdal

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	63 %	8
BNL	58 %	55
Energi Norge	70 %	10
FHL	25 %	16
NBF	56 %	18
NHO Håndverk	28 %	32
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	10
NHO Logistikk og Transport	33 %	6
NHO Mat og Landbruk	78 %	9
NHO Reiseliv	63 %	24
NHO Service	78 %	18
NHO Transport	40 %	5
Norsk Industri	73 %	85
Norsk Teknologi	73 %	30
Total	59 %	340

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	0 %	5
BNL	34 %	32
Energi Norge	43 %	7
NBF	50 %	10
NHO Håndverk	33 %	9
NHO Kiosk Bensin Service	80 %	5
NHO Mat og Landbruk	0 %	7
NHO Reiseliv	60 %	15
NHO Service	43 %	14
Norsk Industri	29 %	62
Norsk Teknologi	55 %	22
Total	38 %	202

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	40 %	5
BNL	38 %	32
Energi Norge	71 %	7
NBF	20 %	10
NHO Håndverk	22 %	9
NHO Kiosk Bensin Service	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	0 %	7
NHO Reiseliv	40 %	15
NHO Service	29 %	14
Norsk Industri	27 %	62
Norsk Teknologi	59 %	22
Total	34 %	202

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	0 %	5
BNL	19 %	32
Energi Norge	43 %	7
NBF	10 %	10
NHO Håndverk	0 %	9
NHO Kiosk Bensin Service	20 %	5
NHO Mat og Landbruk	0 %	7
NHO Reiseliv	33 %	15
NHO Service	21 %	14
Norsk Industri	13 %	62
Norsk Teknologi	27 %	22
Total	17 %	202

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	25 %	8
BNL	44 %	55
Energi Norge	60 %	10
FHL	31 %	16
NBF	78 %	18
NHO Håndverk	38 %	32
NHO Kiosk Bensin Service	40 %	10
NHO Logistikk og Transport	33 %	6
NHO Mat og Landbruk	44 %	9
NHO Reiseliv	54 %	24
NHO Service	61 %	18
NHO Transport	40 %	5
Norsk Industri	58 %	85
Norsk Teknologi	80 %	30
Total	53 %	340

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	6 %
Bachelorgrad	14 %
Fagskoleutdanning	25 %
Videregående	36 %
Grunnskole	14 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	6 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	2 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	29 %
Industriarbeidere	19 %
IT-konsulenter/-teknikere	13 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	16 %
Medarbeidere/funksjonærer	21 %
Medisinske yrker	1 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	11 %
Realister (f.eks. biologer)	1 %
Rådgivere innen økonomi	10 %
Salgs- og serviceyrker	20 %
Sikkerhetsarbeidere	1 %
Sivilingeniører, ingeniører	35 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger	1 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	0 %
Antall bedrifter som har svart	340

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	21 %	74 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	49 %	89 %
Elever besøker bedrifter	58 %	90 %
Rådgivere besøker bedrifter	55 %	87 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	32 %	81 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	40 %	84 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	22 %	65 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	21 %	70 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,10
Tallforståelse	3,04
Skriftlig norsk	3,22
Muntlig norsk	3,53
Fremmedspråk	2,65
Lederkompetanse	2,88
Markedskompetanse	3,05
Andre lands kulturer	2,24
Teknologikompetanse	3,07

Språk	Andel
Engelsk	51 %
Tysk	14 %
Fransk	5 %
Spansk	4 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	4 %
Kinesisk	3 %
Japansk	1 %
Arabisk	1 %
Polsk	10 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	340

NHO Nordland

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	56 %	16
BNL	81 %	53
Energi Norge	70 %	23
FHL	69 %	26
MBL	57 %	7
NBF	69 %	16
NHO Håndverk	43 %	30
NHO Kiosk Bensin Service	36 %	11
NHO Logistikk og Transport	57 %	7
NHO Mat og Landbruk	100 %	6
NHO Reiseliv	67 %	51
NHO Service	67 %	9
NHO Transport	60 %	5
Norsk Industri	58 %	31
Norsk Teknologi	75 %	20
Total	66 %	321

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	9
BNL	51 %	43
Energi Norge	25 %	16
FHL	28 %	18
NBF	45 %	11
NHO Håndverk	15 %	13
NHO Mat og Landbruk	67 %	6
NHO Reiseliv	50 %	34
NHO Service	67 %	6
Norsk Industri	39 %	18
Norsk Teknologi	40 %	15
Total	40 %	211

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	9
BNL	60 %	43
Energi Norge	38 %	16
FHL	44 %	18
NBF	45 %	11
NHO Håndverk	46 %	13
NHO Mat og Landbruk	50 %	6
NHO Reiseliv	41 %	34
NHO Service	17 %	6
Norsk Industri	39 %	18
Norsk Teknologi	47 %	15
Total	43 %	211

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	0 %	9
BNL	23 %	43
Energi Norge	31 %	16
FHL	6 %	18
NBF	27 %	11
NHO Håndverk	31 %	13
NHO Mat og Landbruk	67 %	6
NHO Reiseliv	21 %	34
NHO Service	17 %	6
Norsk Industri	22 %	18
Norsk Teknologi	20 %	15
Total	21 %	211

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	50 %	16
BNL	81 %	53
Energi Norge	61 %	23
FHL	58 %	26
MBL	29 %	7
NBF	56 %	16
NHO Håndverk	47 %	30
NHO Kiosk Bensin Service	18 %	11
NHO Logistikk og Transport	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	83 %	6
NHO Reiseliv	57 %	51
NHO Service	22 %	9
NHO Transport	80 %	5
Norsk Industri	52 %	31
Norsk Teknologi	50 %	20
Total	55 %	321

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	8 %
Bachelorgrad	12 %
Fagskoleutdanning	23 %
Videregående	39 %
Grunnskole	13 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	2 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	3 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	32 %
Industriarbeidere	12 %
IT-konsulenter/-teknikere	11 %
Journalister, forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	3 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	13 %
Medarbeidere/funksjonærer	17 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	0 %
Prosess- og maskinoperatører	11 %
Realister (f.eks. biologer)	3 %
Rådgivere innen økonomi	9 %
Salgs- og serviceyrker	24 %
Sikkerhetsarbeidere	1 %
Sivilingeniører, ingeniører	32 %
Transportarbeidere	8 %
Undervisningsyrker, pedagoger	3 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	5 %
Yrker innen kultur, idrett	0 %
Antall bedrifter som har svart	321

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	27 %	71 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	54 %	87 %
Elever besøker bedrifter	65 %	89 %
Rådgivere besøker bedrifter	57 %	87 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	39 %	81 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	44 %	83 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	27 %	67 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	26 %	74 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,17
Tallforståelse	3,19
Skriftlig norsk	3,21
Muntlig norsk	3,59
Fremmedspråk	2,53
Lederkompetanse	2,88
Markedskompetanse	3,08
Andre lands kulturer	2,04
Teknologikompetanse	2,93

Språk	Andel
Engelsk	43 %
Tysk	17 %
Fransk	7 %
Spansk	5 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	2 %
Russisk	5 %
Kinesisk	2 %
Japansk	1 %
Arabisk	0 %
Polsk	3 %
Finsk	1 %
Antall bedrifter som har svart	321

NHO Oslo og Akershus

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	68 %	139
BNL	59 %	218
Energi Norge	67 %	12
INT	33 %	6
MBL	62 %	21
NBF	43 %	56
NHO Håndverk	36 %	69
NHO Idrett	75 %	12
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	6
NHO Logistikk og Transport	52 %	23
NHO Mat og Drikke	31 %	13
NHO Mat og Landbruk	60 %	30
NHO Reiseliv	60 %	87
NHO Service	65 %	100
NHO Transport	71 %	7
Norsk Industri	59 %	102
Norsk Teknologi	60 %	91
Norsk olje og gass	57 %	14
Total	58 %	1012

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	94
BNL	38 %	128
Energi Norge	0 %	8
MBL	62 %	13
NBF	29 %	24
NHO Håndverk	48 %	25
NHO Idrett	56 %	9
NHO Logistikk og Transport	17 %	12
NHO Mat og Landbruk	33 %	18
NHO Reiseliv	42 %	52
NHO Service	51 %	65
NHO Transport	60 %	5
Norsk Industri	48 %	60
Norsk Teknologi	47 %	55
Norsk olje og gass	13 %	8
Total	42 %	587

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	47 %	94
BNL	43 %	128
Energi Norge	25 %	8
MBL	62 %	13
NBF	13 %	24
NHO Håndverk	28 %	25
NHO Idrett	67 %	9
NHO Logistikk og Transport	17 %	12
NHO Mat og Landbruk	33 %	18
NHO Reiseliv	27 %	52
NHO Service	37 %	65
NHO Transport	20 %	5
Norsk Industri	43 %	60
Norsk Teknologi	47 %	55
Norsk olje og gass	13 %	8
Total	39 %	587

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	21 %	94
BNL	25 %	128
Energi Norge	0 %	8
MBL	38 %	13
NBF	4 %	24
NHO Håndverk	24 %	25
NHO Idrett	22 %	9
NHO Logistikk og Transport	8 %	12
NHO Mat og Landbruk	11 %	18
NHO Reiseliv	17 %	52
NHO Service	14 %	65
NHO Transport	0 %	5
Norsk Industri	23 %	60
Norsk Teknologi	18 %	55
Norsk olje og gass	13 %	8
Total	19 %	587

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	40 %	139
BNL	56 %	218
Energi Norge	42 %	12
INT	50 %	6
MBL	43 %	21
NBF	45 %	56
NHO Håndverk	43 %	69
NHO Idrett	17 %	12
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	6
NHO Logistikk og Transport	22 %	23
NHO Mat og Drikke	15 %	13
NHO Mat og Landbruk	60 %	30
NHO Reiseliv	57 %	87
NHO Service	53 %	100
NHO Transport	57 %	7
Norsk Industri	48 %	102
Norsk Teknologi	73 %	91
Norsk olje og gass	43 %	14
Total	50 %	1012

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	3 %
Mastergrad	17 %
Bachelorgrad	17 %
Fagskoleutdanning	22 %
Videregående	32 %
Grunnskole	12 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	7 %
Arkitekter, designere	5 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	4 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	33 %
Industriarbeidere	7 %
IT-konsulenter/-teknikere	17 %
Journalister, forfattere	3 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	2 %
Ledere/direktører	22 %
Medarbeidere/funksjonærer	23 %
Medisinske yrker	4 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	2 %
Prosess- og maskinoperatører	6 %
Realister (f.eks. biologer)	4 %
Rådgivere innen økonomi	15 %
Salgs- og serviceyrker	22 %
Sikkerhetsarbeidere	3 %
Sivilingeniører, ingeniører	27 %
Transportarbeidere	4 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	2 %
Yrker innen kultur, idrett	2 %
Antall bedrifter som har svart	1012

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	20 %	67 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	50 %	85 %
Elever besøker bedrifter	51 %	87 %
Rådgivere besøker bedrifter	45 %	81 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	32 %	77 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	38 %	79 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	21 %	62 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	25 %	70 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,17
Tallforståelse	3,14
Skriftlig norsk	3,35
Muntlig norsk	3,61
Fremmedspråk	2,59
Lederkompetanse	2,99
Markedskompetanse	3,15
Andre lands kulturer	2,28
Teknologikompetanse	3,03

Språk	Andel
Engelsk	46 %
Tysk	14 %
Fransk	6 %
Spansk	5 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	2 %
Russisk	2 %
Kinesisk	3 %
Japansk	1 %
Arabisk	2 %
Polsk	5 %
Finsk	1 %
Antall bedrifter som har svart	1012

NHO Rogaland

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	73 %	15
BNL	62 %	111
Energi Norge	70 %	10
FHL	17 %	6
MBL	50 %	6
NBF	44 %	18
NHO Håndverk	33 %	33
NHO Kiosk Bensin Service	100 %	5
NHO Logistikk og Transport	73 %	11
NHO Mat og Drikke	64 %	11
NHO Mat og Landbruk	56 %	25
NHO Reiseliv	71 %	28
NHO Service	82 %	17
Norsk Industri	61 %	57
Norsk Teknologi	58 %	38
Norsk olje og gass	62 %	34
Total	60 %	432

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	55 %	11
BNL	26 %	69
Energi Norge	29 %	7
NBF	50 %	8
NHO Håndverk	36 %	11
NHO Kiosk Bensin Service	0 %	5
NHO Logistikk og Transport	38 %	8
NHO Mat og Drikke	57 %	7
NHO Mat og Landbruk	36 %	14
NHO Reiseliv	40 %	20
NHO Service	36 %	14
Norsk Industri	46 %	35
Norsk Teknologi	45 %	22
Norsk olje og gass	14 %	21
Total	35 %	261

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	45 %	11
BNL	39 %	69
Energi Norge	29 %	7
NBF	13 %	8
NHO Håndverk	0 %	11
NHO Kiosk Bensin Service	0 %	5
NHO Logistikk og Transport	25 %	8
NHO Mat og Drikke	14 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	14
NHO Reiseliv	15 %	20
NHO Service	21 %	14
Norsk Industri	40 %	35
Norsk Teknologi	45 %	22
Norsk olje og gass	24 %	21
Total	31 %	261

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	45 %	11
BNL	25 %	69
Energi Norge	29 %	7
NBF	0 %	8
NHO Håndverk	9 %	11
NHO Kiosk Bensin Service	0 %	5
NHO Logistikk og Transport	25 %	8
NHO Mat og Drikke	14 %	7
NHO Mat og Landbruk	14 %	14
NHO Reiseliv	35 %	20
NHO Service	14 %	14
Norsk Industri	14 %	35
Norsk Teknologi	32 %	22
Norsk olje og gass	5 %	21
Total	20 %	261

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	53 %	15
BNL	55 %	111
Energi Norge	70 %	10
FHL	33 %	6
MBL	33 %	6
NBF	61 %	18
NHO Håndverk	42 %	33
NHO Kiosk Bensin Service	80 %	5
NHO Logistikk og Transport	64 %	11
NHO Mat og Drikke	36 %	11
NHO Mat og Landbruk	60 %	25
NHO Reiseliv	68 %	28
NHO Service	53 %	17
Norsk Industri	53 %	57
Norsk Teknologi	66 %	38
Norsk olje og gass	65 %	34
Total	56 %	432

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	12 %
Bachelorgrad	15 %
Fagskoleutdanning	28 %
Videregående	44 %
Grunnskole	12 %

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	6 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	2 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	38 %
Industriarbeidere	14 %
IT-konsulenter/-teknikere	12 %
Journalister, forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	2 %
Ledere/direktører	22 %
Medarbeidere/funksjonærer	19 %
Medisinske yrker	0 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	0 %
Prosess- og maskinoperatører	12 %
Realister (f.eks. biologer)	4 %
Rådgivere innen økonomi	10 %
Salgs- og serviceyrker	19 %
Sikkerhetsarbeidere	4 %
Sivilingeniører, ingeniører	32 %
Transportarbeidere	7 %
Undervisningsyrker, pedagoger	2 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	432

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	20 %	65 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	49 %	86 %
Elever besøker bedrifter	59 %	88 %
Rådgivere besøker bedrifter	56 %	88 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	33 %	81 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	42 %	81 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	22 %	64 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	21 %	69 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,08
Tallforståelse	3,14
Skriftlig norsk	3,19
Muntlig norsk	3,52
Fremmedspråk	2,60
Lederkompetanse	2,96
Markedskompetanse	3,00
Andre lands kulturer	2,22
Teknologikompetanse	3,07

Språk	Andel
Engelsk	47 %
Tysk	11 %
Fransk	4 %
Spansk	5 %
Portugisisk	2 %
Italiensk	1 %
Russisk	3 %
Kinesisk	1 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	8 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	432

NHO Sogn og Fjordane

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	79 %	14
BNL	45 %	29
Energi Norge	40 %	5
FHL	50 %	12
MBL	57 %	7
NBF	50 %	14
NHO Håndverk	15 %	13
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	8
NHO Mat og Drikke	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	50 %	14
NHO Reiseliv	70 %	23
NHO Service	82 %	11
Norsk Industri	52 %	21
Norsk Teknologi	77 %	13
Total	56 %	199

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	18 %	11
BNL	31 %	13
FHL	33 %	6
NBF	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	44 %	16
NHO Service	56 %	9
Norsk Industri	45 %	11
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	37 %	111

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	45 %	11
BNL	54 %	13
FHL	33 %	6
NBF	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	38 %	16
NHO Service	22 %	9
Norsk Industri	45 %	11
Norsk Teknologi	80 %	10
Total	43 %	111

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	9 %	11
BNL	31 %	13
FHL	33 %	6
NBF	14 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	13 %	16
NHO Service	11 %	9
Norsk Industri	27 %	11
Norsk Teknologi	20 %	10
Total	19 %	111

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	64 %	14
BNL	55 %	29
Energi Norge	40 %	5
FHL	67 %	12
MBL	29 %	7
NBF	43 %	14
NHO Håndverk	38 %	13
NHO Kiosk Bensin Service	75 %	8
NHO Mat og Drikke	0 %	5
NHO Mat og Landbruk	43 %	14
NHO Reiseliv	43 %	23
NHO Service	36 %	11
Norsk Industri	57 %	21
Norsk Teknologi	77 %	13
Total	52 %	199

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	18 %	11
BNL	31 %	13
FHL	33 %	6
NBF	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	44 %	16
NHO Service	56 %	9
Norsk Industri	45 %	11
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	37 %	111

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	45 %	11
BNL	54 %	13
FHL	33 %	6
NBF	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	38 %	16
NHO Service	22 %	9
Norsk Industri	45 %	11
Norsk Teknologi	80 %	10
Total	43 %	111

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	9 %	11
BNL	31 %	13
FHL	33 %	6
NBF	14 %	7
NHO Mat og Landbruk	29 %	7
NHO Reiseliv	13 %	16
NHO Service	11 %	9
Norsk Industri	27 %	11
Norsk Teknologi	20 %	10
Total	19 %	111

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	64 %	14
BNL	55 %	29
Energi Norge	40 %	5
FHL	67 %	12
MBL	29 %	7
NBF	43 %	14
NHO Håndverk	38 %	13
NHO Kiosk Bensin Service	75 %	8
NHO Mat og Drikke	0 %	5
NHO Mat og Landbruk	43 %	14
NHO Reiseliv	43 %	23
NHO Service	36 %	11
Norsk Industri	57 %	21
Norsk Teknologi	77 %	13
Total	52 %	199

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	6 %
Bachelorgrad	14 %
Fagskoleutdanning	20 %
Videregående	36 %
Grunnskole	13 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	4 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	3 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	29 %
Industriarbeidere	16 %
IT-konsulenter/-teknikere	14 %
Journalister, forfattere	5 %
Sekretærer og arkivpersonale	5 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	14 %
Medarbeidere/funksjonærer	21 %
Medisinske yrker	3 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	2 %
Prosess- og maskinoperatører	13 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	10 %
Salgs- og serviceyrker	21 %
Sikkerhetsarbeidere	3 %
Sivilingeniører, ingeniører	26 %
Transportarbeidere	10 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	7 %
Yrker innen kultur, idrett	2 %
Antall bedrifter som har svart	199

NHO Sogn og Fjordane

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	27 %	76 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	52 %	86 %
Elever besøker bedrifter	61 %	91 %
Rådgivere besøker bedrifter	46 %	87 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	36 %	79 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	39 %	76 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	25 %	72 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	23 %	70 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,19
Tallforståelse	3,04
Skriftlig norsk	3,19
Muntlig norsk	3,40
Fremmedspråk	2,62
Lederkompetanse	2,88
Markedskompetanse	3,00
Andre lands kulturer	2,23
Teknologikompetanse	3,09

Språk	Andel
Engelsk	50 %
Tysk	15 %
Fransk	3 %
Spansk	6 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	6 %
Kinesisk	1 %
Japansk	1 %
Arabisk	0 %
Polsk	11 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	199

NHO Telemark

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	80 %	10
BNL	43 %	54
Energi Norge	40 %	5
NBF	30 %	10
NHO Håndverk	33 %	12
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	6
NHO Mat og Landbruk	63 %	8
NHO Reiseliv	53 %	34
NHO Service	62 %	13
Norsk Industri	53 %	34
Norsk Teknologi	45 %	11
Total	50 %	208

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	8
BNL	17 %	23
NHO Mat og Landbruk	20 %	5
NHO Reiseliv	67 %	18
NHO Service	38 %	8
Norsk Industri	50 %	18
Norsk Teknologi	40 %	5
Total	40 %	105

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	63 %	8
BNL	22 %	23
NHO Mat og Landbruk	20 %	5
NHO Reiseliv	56 %	18
NHO Service	38 %	8
Norsk Industri	33 %	18
Norsk Teknologi	20 %	5
Total	36 %	105

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	38 %	8
BNL	26 %	23
NHO Mat og Landbruk	0 %	5
NHO Reiseliv	28 %	18
NHO Service	25 %	8
Norsk Industri	28 %	18
Norsk Teknologi	20 %	5
Total	25 %	105

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	60 %	10
BNL	41 %	54
Energi Norge	20 %	5
NBF	50 %	10
NHO Håndverk	17 %	12
NHO Kiosk Bensin Service	50 %	6
NHO Mat og Landbruk	50 %	8
NHO Reiseliv	59 %	34
NHO Service	54 %	13
Norsk Industri	62 %	34
Norsk Teknologi	45 %	11
Total	49 %	208

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	2 %
Mastergrad	8 %
Bachelorgrad	9 %
Fagskoleutdanning	14 %
Videregående	27 %
Grunnskole	17 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	2 %
Arkitekter, designere	4 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	34 %
Industriarbeidere	12 %
IT-konsulenter/-teknikere	9 %
Journalister, forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	5 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	14 %
Medarbeidere/funksjonærer	14 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	2 %
Prosess- og maskinoperatører	8 %
Realister (f.eks. biologer)	3 %
Rådgivere innen økonomi	8 %
Salgs- og serviceyrker	25 %
Sikkerhetsarbeidere	1 %
Sivilingeniører, ingeniører	24 %
Transportarbeidere	3 %
Undervisningsyrker, pedagoger	6 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	2 %
Yrker innen kultur, idrett	2 %
Antall bedrifter som har svart	208

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	26 %	70 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	48 %	81 %
Elever besøker bedrifter	53 %	85 %
Rådgivere besøker bedrifter	47 %	81 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	28 %	72 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	31 %	77 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	23 %	61 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	26 %	66 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,10
Tallforståelse	3,08
Skriftlig norsk	3,09
Muntlig norsk	3,51
Fremmedspråk	2,50
Lederkompetanse	2,72
Markedskompetanse	2,94
Andre lands kulturer	2,18
Teknologikompetanse	2,77

Språk	Andel
Engelsk	45 %
Tysk	14 %
Fransk	5 %
Spansk	2 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	2 %
Kinesisk	2 %
Japansk	2 %
Arabisk	1 %
Polsk	3 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	208

NHO Troms

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	64 %	22
BNL	82 %	22
FHL	78 %	9
NBF	70 %	10
NHO Håndverk	48 %	21
NHO Logistikk og Transport	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	60 %	5
NHO Reiseliv	58 %	48
NHO Service	75 %	12
Norsk Industri	63 %	16
Norsk Teknologi	88 %	17
Total	65 %	213

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	43 %	14
BNL	50 %	18
FHL	14 %	7
NBF	14 %	7
NHO Håndverk	50 %	10
NHO Reiseliv	54 %	28
NHO Service	56 %	9
Norsk Industri	40 %	10
Norsk Teknologi	53 %	15
Total	42 %	138

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	36 %	14
BNL	61 %	18
FHL	14 %	7
NBF	57 %	7
NHO Håndverk	60 %	10
NHO Reiseliv	39 %	28
NHO Service	56 %	9
Norsk Industri	60 %	10
Norsk Teknologi	33 %	15
Total	43 %	138

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	14 %	14
BNL	44 %	18
FHL	0 %	7
NBF	43 %	7
NHO Håndverk	30 %	10
NHO Reiseliv	25 %	28
NHO Service	33 %	9
Norsk Industri	20 %	10
Norsk Teknologi	20 %	15
Total	25 %	138

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	59 %	22
BNL	82 %	22
FHL	67 %	9
NBF	70 %	10
NHO Håndverk	52 %	21
NHO Logistikk og Transport	43 %	7
NHO Mat og Landbruk	40 %	5
NHO Reiseliv	50 %	48
NHO Service	67 %	12
Norsk Industri	50 %	16
Norsk Teknologi	65 %	17
Total	57 %	213

Behov etter utdanningsnivå etter nivå

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	3 %
Mastergrad	11 %
Bachelorgrad	11 %
Fagskoleutdanning	21 %
Videregående	40 %
Grunnskole	14 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	4 %
Arkitekter, designere	5 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	4 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	20 %
Industriarbeidere	13 %
IT-konsulenter/-teknikere	14 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	2 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	19 %
Medarbeidere/funksjonærer	23 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	0 %
Prosess- og maskinoperatører	5 %
Realister (f.eks. biologer)	3 %
Rådgivere innen økonomi	12 %
Salgs- og serviceyrker	28 %
Sikkerhetsarbeidere	2 %
Sivilingeniører, ingeniører	23 %
Transportarbeidere	8 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	2 %
Antall bedrifter som har svart	213

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	35 %	79 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	54 %	86 %
Elever besøker bedrifter	62 %	89 %
Rådgivere besøker bedrifter	56 %	86 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	41 %	81 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	46 %	83 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	28 %	74 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	28 %	73 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,18
Tallforståelse	3,18
Skriftlig norsk	3,34
Muntlig norsk	3,56
Fremmedspråk	2,70
Lederkompetanse	2,98
Markedskompetanse	3,18
Andre lands kulturer	2,28
Teknologikompetanse	2,96

Språk	Andel
Engelsk	51 %
Tysk	12 %
Fransk	8 %
Spansk	6 %
Portugisisk	2 %
Italiensk	3 %
Russisk	13 %
Kinesisk	3 %
Japansk	2 %
Arabisk	0 %
Polsk	3 %
Finsk	4 %
Antall bedrifter som har svart	213

NHO Trøndelag

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	71 %	17
BNL	53 %	117
Energi Norge	50 %	8
FHL	75 %	8
INT	50 %	6
MBL	80 %	10
NBF	44 %	34
NHO Håndverk	47 %	38
NHO Kiosk Bensin Service	45 %	11
NHO Logistikk og Transport	67 %	6
NHO Mat og Drikke	50 %	8
NHO Mat og Landbruk	61 %	36
NHO Reiseliv	57 %	56
NHO Service	67 %	24
NHO Transport	80 %	10
Norsk Industri	51 %	65
Norsk Teknologi	79 %	19
Total	57 %	477

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov

Tapt kunder eller markedsandeler

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	33 %	12
BNL	31 %	62
FHL	33 %	6
MBL	50 %	8
NBF	33 %	15
NHO Håndverk	33 %	18
NHO Kiosk Bensin Service	20 %	5
NHO Mat og Landbruk	23 %	22
NHO Reiseliv	53 %	32
NHO Service	31 %	16
NHO Transport	38 %	8
Norsk Industri	33 %	33
Norsk Teknologi	40 %	15
Total	33 %	271

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	50 %	12
BNL	47 %	62
FHL	50 %	6
MBL	25 %	8
NBF	60 %	15
NHO Håndverk	39 %	18
NHO Kiosk Bensin Service	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	36 %	22
NHO Reiseliv	41 %	32
NHO Service	38 %	16
NHO Transport	50 %	8
Norsk Industri	36 %	33
Norsk Teknologi	20 %	15
Total	41 %	271

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	8 %	12
BNL	26 %	62
FHL	33 %	6
MBL	13 %	8
NBF	20 %	15
NHO Håndverk	22 %	18
NHO Kiosk Bensin Service	40 %	5
NHO Mat og Landbruk	9 %	22
NHO Reiseliv	31 %	32
NHO Service	19 %	16
NHO Transport	13 %	8
Norsk Industri	30 %	33
Norsk Teknologi	20 %	15
Total	23 %	271

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	47 %	17
BNL	51 %	117
Energi Norge	25 %	8
FHL	75 %	8
INT	50 %	6
MBL	30 %	10
NBF	44 %	34
NHO Håndverk	45 %	38
NHO Kiosk Bensin Service	55 %	11
NHO Logistikk og Transport	17 %	6
NHO Mat og Drikke	38 %	8
NHO Mat og Landbruk	42 %	36
NHO Reiseliv	54 %	56
NHO Service	42 %	24
NHO Transport	50 %	10
Norsk Industri	40 %	65
Norsk Teknologi	53 %	19
Total	47 %	477

Behov etter utdanningsnivå etter nivå

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	9 %
Bachelorgrad	11 %
Fagskoleutdanning	17 %
Videregående	38 %
Grunnskole	17 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	4 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	3 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	35 %
Industriarbeidere	18 %
IT-konsulenter/-teknikere	12 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	4 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	19 %
Medarbeidere/funksjonærer	23 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	1 %
Prosess- og maskinoperatører	13 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	12 %
Salgs- og serviceyrker	23 %
Sikkerhetsarbeidere	3 %
Sivilingeniører, ingeniører	24 %
Transportarbeidere	8 %
Undervisningsyrker, pedagoger	2 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	4 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	477

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	27 %	73 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	46 %	83 %
Elever besøker bedrifter	58 %	88 %
Rådgivere besøker bedrifter	49 %	82 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	32 %	77 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	38 %	78 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	29 %	68 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	26 %	71 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,11
Tallforståelse	3,06
Skriftlig norsk	3,13
Muntlig norsk	3,50
Fremmedspråk	2,38
Lederkompetanse	2,76
Markedskompetanse	2,99
Andre lands kulturer	2,02
Teknologikompetanse	2,88

Språk	Andel
Engelsk	37 %
Tysk	13 %
Fransk	3 %
Spansk	4 %
Portugisisk	0 %
Italiensk	1 %
Russisk	2 %
Kinesisk	2 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	5 %
Finsk	0
Antall bedrifter som har svart	477

NHO Vestfold

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	64 %	14
BNL	72 %	81
NBF	57 %	7
NHO Håndverk	44 %	9
NHO Logistikk og Transport	50 %	6
NHO Mat og Drikke	0 %	6
NHO Mat og Landbruk	44 %	9
NHO Reiseliv	54 %	24
NHO Service	73 %	11
Norsk Industri	46 %	37
Norsk Teknologi	45 %	20
Total	57 %	236

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	44 %	9
BNL	26 %	58
NHO Reiseliv	23 %	13
NHO Service	50 %	8
Norsk Industri	47 %	17
Norsk Teknologi	33 %	9
Total	31 %	135

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	89 %	9
BNL	43 %	58
NHO Reiseliv	31 %	13
NHO Service	13 %	8
Norsk Industri	47 %	17
Norsk Teknologi	33 %	9
Total	40 %	135

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
Abelia	11 %	9
BNL	17 %	58
NHO Reiseliv	15 %	13
NHO Service	25 %	8
Norsk Industri	41 %	17
Norsk Teknologi	11 %	9
Total	19 %	135

Behov etter utdanningsnivå per landsforening

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	0 %
Mastergrad	11 %
Bachelorgrad	14 %
Fagskoleutdanning	22 %
Videregående	37 %
Grunnskole	13 %

Sentrale yrker i dag og om fem år

Yrker	Andel
Advokater, jurister	4 %
Arkitekter, designere	7 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	40 %
Industriarbeidere	14 %
IT-konsulenter/-teknikere	8 %
Journalister, forfattere	1 %
Sekretærer og arkivpersonale	5 %
Kunstneriske yrker	0 %
Ledere/direktører	17 %
Medarbeidere/funksjonærer	20 %
Medisinske yrker	1 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	0 %
Prosess- og maskinoperatører	7 %
Realister (f.eks. biologer)	1 %
Rådgivere innen økonomi	11 %
Salgs- og serviceyrker	18 %
Sikkerhetsarbeidere	3 %
Sivilingeniører, ingeniører	30 %
Transportarbeidere	6 %
Undervisningsyrker, pedagoger	4 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	1 %
Antall bedrifter som har svart	236

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	22 %	72 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	51 %	86 %
Elever besøker bedrifter	55 %	87 %
Rådgivere besøker bedrifter	51 %	82 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	36 %	78 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	42 %	81 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	27 %	65 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	22 %	68 %

Kompetanse	Skår
IKT	3,09
Tallforståelse	3,19
Skriftlig norsk	3,23
Muntlig norsk	3,60
Fremmedspråk	2,40
Lederkompetanse	2,84
Markedskompetanse	3,01
Andre lands kulturer	2,06
Teknologikompetanse	2,95

Språk	Andel
Engelsk	39 %
Tysk	10 %
Fransk	3 %
Spansk	4 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	0 %
Russisk	3 %
Kinesisk	2 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	6 %
Finsk	0 %
Antall bedrifter som har svart	236

NHO Østfold

I hvilken grad har bedriften i dag et udekket kompetansebehov?

Landsforening	Andel med et udekket kompetansebehov	Total
Abelia	36 %	11
BNL	61 %	64
Energi Norge	43 %	7
NBF	43 %	21
NHO Håndverk	27 %	15
NHO Kiosk Bensin Service	33 %	9
NHO Mat og Drikke	58 %	12
NHO Mat og Landbruk	46 %	13
NHO Reiseliv	47 %	17
NHO Service	60 %	10
Norsk Industri	68 %	31
Norsk Teknologi	56 %	18
Total	52 %	236

Konsekvenser av å ha et udekket kompetansebehov**Tapt kunder eller markedsandeler**

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
BNL	26 %	39
NBF	33 %	9
NHO Mat og Drikke	14 %	7
NHO Mat og Landbruk	17 %	6
NHO Reiseliv	38 %	8
NHO Service	67 %	6
Norsk Industri	29 %	21
Norsk Teknologi	40 %	10
Total	31 %	122

Skrinlagt eller utsatt virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
BNL	36 %	39
NBF	11 %	9
NHO Mat og Drikke	29 %	7
NHO Mat og Landbruk	0 %	6
NHO Reiseliv	25 %	8
NHO Service	50 %	6
Norsk Industri	38 %	21
Norsk Teknologi	60 %	10
Total	36 %	122

Redusert virksomheten

Landsforening	Andel (stor og i noen grad)	Total
BNL	21 %	39
NBF	22 %	9
NHO Mat og Drikke	0 %	7
NHO Mat og Landbruk	33 %	6
NHO Reiseliv	13 %	8
NHO Service	17 %	6
Norsk Industri	10 %	21
Norsk Teknologi	0 %	10
Total	16 %	122

I hvilken grad har bedriften problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft i dag?

Landsforening	Andeler med rekrutteringsproblemer (i stor og noen grad)	Total
Abelia	36 %	11
BNL	48 %	64
Energi Norge	29 %	7
NBF	43 %	21
NHO Håndverk	53 %	15
NHO Kiosk Bensin Service	56 %	9
NHO Mat og Drikke	33 %	12
NHO Mat og Landbruk	31 %	13
NHO Reiseliv	53 %	17
NHO Service	30 %	10
Norsk Industri	42 %	31
Norsk Teknologi	72 %	18
Total	44 %	236

Behov etter utdanningsnivå per nivå

Utdanningsnivå	Andel
Doktorgrad	1 %
Mastergrad	7 %
Bachelorgrad	11 %
Fagskoleutdanning	17 %
Videregående	31 %
Grunnskole	11 %

Yrker	Andel
Advokater, jurister	3 %
Arkitekter, designere	4 %
Bibliotekarer, arkivarer	0 %
Forskere	1 %
Håndverkere (elektrikere, m.m.)	36 %
Industriarbeidere	14 %
IT-konsulenter/-teknikere	8 %
Journalister, forfattere	2 %
Sekretærer og arkivpersonale	3 %
Kunstneriske yrker	1 %
Ledere/direktører	14 %
Medarbeidere/funksjonærer	20 %
Medisinske yrker	2 %
Pleie- og omsorgsarbeidere	3 %
Prosess- og maskinoperatører	13 %
Realister (f.eks. biologer)	2 %
Rådgivere innen økonomi	9 %
Salgs- og serviceyrker	17 %
Sikkerhetsarbeidere	0 %
Sivilingeniører, ingeniører	28 %
Transportarbeidere	5 %
Undervisningsyrker, pedagoger	3 %
Yrker innen jordbruk, skogbruk	3 %
Yrker innen kultur, idrett	2 %
Antall bedrifter som har svart	236

Foretrukne samarbeidsform

Type samarbeid	Andel som sier svært viktig	Andel som sier svært og noe viktig
Elever etablerer bedrift	21 %	64 %
Elever får oppgaver i lokale bedrifter	42 %	76 %
Elever besøker bedrifter	49 %	81 %
Rådgivere besøker bedrifter	48 %	78 %
Ansatte i bedrifter hjelper lærere	32 %	73 %
Unge medarb i bedrifter er rollemodeller for elever	35 %	74 %
Lærere i skolen hospiterer i en bedrift	21 %	57 %
Ansatte i bedrifter underviser i skolen	25 %	59 %
Totalt antall bedrifter	236	

Kompetanse	Skår
IKT	2,97
Tallforståelse	3,01
Skriftlig norsk	3,15
Muntlig norsk	3,43
Fremmedspråk	2,36
Lederkompetanse	2,78
Markedskompetanse	2,91
Andre lands kulturer	2,09
Teknologikompetanse	2,89

Språk	Andel
Engelsk	36 %
Tysk	9 %
Fransk	3 %
Spansk	3 %
Portugisisk	1 %
Italiensk	1 %
Russisk	0 %
Kinesisk	1 %
Japansk	0 %
Arabisk	0 %
Polsk	5 %
Finsk	1 %
Antall bedrifter som har svart	236

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no